

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

STÁTNÍ ZÁSTUPCE A JEHO POSTAVENÍ V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ
TRESTNÍM A V RÁMCI MEZINÁRODNÍ JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE VE
VĚCECH TRESTNÍCH

Ing. Bc. Martina Zoubková

Právo a právní věda

Právo

Vedoucí práce JUDr. Simona Stočesová, Ph.D.

Katedra trestního práva

Plzeň 2016

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Bc. Martina ZOUBKOVÁ**
Osobní číslo: **R11M0396P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním
a v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Historický vývoj veřejné žaloby od roku 1950 do současnosti
3. Ústavní postavení veřejné žaloby, soustava státních zastupitelství, nezávislost, nestrannost
4. Státní zástupce a jeho úloha v přípravném řízení trestním
5. Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a úloha státního zástupce
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Simona Stočesová, Ph.D.

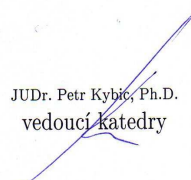
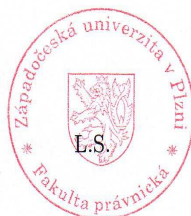
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **15. května 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2016**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petr Kybič, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 26. srpna 2015

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, přičemž jsem vyznačila mnou použité prameny, z nichž jsem pro potřeby této práce čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2016

Martina Zoubková

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a její vstřícný přístup. Také bych chtěla poděkovat své rodině, manželovi a dětem za jejich neskonalou trpělivost.

Anotace

Diplomová práce na téma Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním a v rámci mezinárodní justiční spolupráce v úvodní části stručně popisuje historický vývoj veřejné žaloby, a to zejména od roku 1950 do současnosti. Dále je věnována ústavnímu postavení veřejné žaloby v České republice, které je popsáno v souvislostech a je provedeno stručné porovnání s ústavním postavením veřejné žaloby ve Francii. Obsahem práce je také rozbor úlohy státního zástupce v přípravném řízení trestním, pozornost je soustředěna na konkrétní oprávnění a povinnosti. V poslední části, je po krátkém obecném exkurzu do mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních zahrnující i stručné nastínění jejího historického vývoje v rámci Evropy, popsána úloha státního zástupce v mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, součástí je i kazuistika.

Klíčová slova

státní zástupce, mezinárodní justiční spolupráce, přípravné řízení trestní, justiční orgány, veřejná žaloba, ústavní postavení, veřejný zájem

Annotation

In the introduction the diploma thesis on the topic "Public Prosecutor and his Status in Preliminary Penal Proceedings and in International Criminal Cooperation in Criminal Matters " briefly describes the historical development of the public prosecution, in particular from 1950 to the present time. Then it deals with the constitutional status of the public prosecution in the Czech Republic which is described in the context and a brief comparison with the constitutional status of the public prosecution in France is carried out. The thesis also contains the analysis of the role of the prosecuting attorney in the criminal pre-trial proceedings; the attention is focused on the particular authorities and duties. After a brief general excursus into the international judicial cooperation in criminal matters including also a brief outline of its historical development within Europe the last chapter describes the role of the prosecuting attorney in the international judicial cooperation in criminal matters; casuistry is also contained.

Key words

prosecuting attorney, international judicial cooperation, criminal pre-trial proceedings, judicial authorities, public prosecution, constitutional status, public interest

Obsah

Úvod	1
1. Historický vývoj veřejné žaloby od roku 1950 do současnosti	3
1.1. Prokuratura v období socialismu	4
1.2. Prokuratura v období od 1989 do 1994	6
1.3. Státní zastupitelství od roku 1994 do současnosti	9
2. Ústavní postavení veřejné žaloby, soustava státních zastupitelství, nezávislost, nestrannost	15
2.1. Ústavní postavení veřejné žaloby v České republice	15
2.2. Ústavní postavení veřejné žaloby ve Francii	17
2.3. Soustava státních zastupitelství v České republice	21
2.4. Nezávislost a nestrannost státních zastupitelství, dílčí závěr	24
3. Státní zástupce a jeho úloha v přípravném řízení trestním	31
3.1. Dozorová činnost státního zástupce	32
3.2. Rozhodovací činnost státního zástupce	35
3.3. Oprávnění státního zástupce podávat návrhy	37
3.4. Další oprávnění a povinnosti státního zástupce, dílčí závěr	38
4. Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a úloha státního zástupce	40
4.1. Úloha státního zástupce v rámci mezinárodní justiční spolupráce	43
4.2. Některá významná oprávnění a povinnosti státního zástupce v rámci MJS, vydávací řízení	46
4.3. Některá významná oprávnění a povinnosti státního zástupce v rámci MJS, předávací řízení mezi členskými státy EU	49
Závěr	53
Resumé	57
Seznam použitých pramenů a literatury	
Seznam zkratk	
Seznam příloh	

Úvod

Diplomová práce na téma Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním a v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních se bude zabývat veřejnou žalobou, jak je koncipována v České republice v přípravném řízení trestním, se zaměřením na její charakter, fungování a zakotvení v právním řádu, včetně vývoje v této oblasti.

Důvodem pro volbu tématu byla nejen profese autorky, která s sebou přináší kontakt s činností státních zástupců, s přípravným řízením trestním a s tím související úvahy nad otázkami, které praxe přináší, ale také dlouhodobý zájem autorky o nalezení příčin praktického fungování procesů a profesních skupin lidí i jednotlivců v dané oblasti. Aktuálnost tématu je určena rovněž samotným stěžejním významem veřejné žaloby pro přípravné řízení trestní.

Cílem diplomové práce je zmapování současného stavu fungování státních zástupců v přípravném řízení trestním se zaměřením na některé detaily a přinést v závěru shrnutí a vyhodnocení poznatků k postavení státního zástupce v přípravném řízení trestním a čím a do jaké míry je ovlivněno.

První kapitola bude věnována historickému exkurzu do vývoje veřejné žaloby od poloviny dvacátého století do současnosti, protože historické souvislosti měly vliv na dění následující.

Ústavní postavení veřejné žaloby v České republice představuje náplň diskuzí zejména co do jeho vlivu na nezávislost a fungování státních zastupitelství, což ho předurčilo pro část druhé kapitoly, kde budou uvedeny některé publikované názory odborníků a bude provedeno stručné porovnání se zněním vztahujícím se k veřejné žalobě v Ústavě Republiky Francie. Druhá kapitola bude rovněž pojednávat o soustavě státních zastupitelství, o vnitřních vztazích a kompetencích.

Kapitola třetí bude věnována úkolům a oprávněním státního zástupce v přípravném řízení trestním, charakteru veřejné žaloby v tomto stadiu trestního řízení, obsaženy budou stručně některé poznatky z praxe.

Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a úloha státního zástupce, opět se zaměřením na přípravné řízení trestní, bude obsahem čtvrté kapitoly, kde bude stručně popsán její vývoj, a podoby, jakých může nabývat. Velký rozsah působnosti státních zástupců coby justičních orgánů v jejím rámci bude demonstrován na dvou formách mezinárodní justiční spolupráce, uvedena

bude i kazuistika, nikoli však z důvodu podrobného popisu případů, to není předmětem práce, ale více pro doplnění obrazu rozsahu působnosti státních zástupců.

1. Historický vývoj veřejné žaloby od roku 1950 do současnosti

V souvislosti s počátkem veřejné žaloby na našem území jsou zmiňováni tzv. poprávci, jež někdy na konci 13. století měli za úkol rychlou aplikaci trestu, zahajovali řízení ex officio a působili hlavně tam, kde mělo být jisté, že byl spáchán trestný čin dotyčným pachatelem. Dále se hovoří o Čtyřech pražských artikulách Husitského hnutí, jež udávaly, že smrtelné hříchy mají být potírány orgány veřejné moci.

Prvním královským prokurátorem byl u nás Vilém ze Žlutic, a to od roku 1437, jeho úkolem bylo zastupovat krále v soudním řízení. Inspirací pro zřízení úřadu byla císaři Zikmundovi Francie, kde byl úřad královského prokurátora zřízen již ve 14. století. Vliv mělo i římské právo, kde zastupovali zájmy císaře procuratoresfisci vel caesaris.¹

V 16. století začali královští prokurátoři stíhat ty trestné činy, jež nestíhal soukromý žalobce, a to zejména u zemského soudu, podobně působili u soudů městských královští rychtáři. Postavení královského prokurátora bylo dovršeno Obnoveným zřízením zemským. Od 17. století se však začalo široce uplatňovat inkviziční řízení, které následně v 18. století zcela převládlo a v němž plní inkviziční soudce funkci žalobce, soudce i obhájce.²

V roce 1848 vznikla provizorní státní zastupitelství, upravená císařským patentem vyhlášeným pod číslem 164/1849. Zásadu obžalovací následně uplatnilo ustanovení Stadionovy ústavy z roku 1849. Základním úkolem státních zastupitelství bylo stíhat ex officio všechny trestné skutky, o kterých se dozví, vyjma těch, jež jsou stíhány pouze na základě žádosti postiženého.³

Silvestrovské patenty v posledním dni v roce 1851 s sebou přinesly kromě jiného obnovu inkvizičního procesu a zásadu obžaloby a obhajoby ponechaly jen v řízení před sborovými soudy.⁴ Dalším důležitým mezníkem byl Glaserův trestní řád, v němž byla upravena organizace státních zastupitelství.

Po vyhlášení samostatného Československého státu v roce 1918 nebyly změny v oblasti veřejné žaloby vlivem recepčních norem nijak závratné, orgán veřejné moci byl nazván státním zástupcem. V následujících letech je státnímu

¹ SCHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012.s. 4. ISBN 98-80-7418-170-2.

²Ibidem, s. 5.

³ Ibidem, s. 6-12.

⁴Ibidem, s. 13-14.

zastupitelství svěřeno vedení rejstříku trestů a v roce 1931 byly zřízeny tzv. žalobci mládeže.⁵

V době protektorátu Čechy a Morava na našem území existovalo soudnictví autonomní, jež vycházelo z organizace soudů v předválečném Československu a soudnictví říšskoněmecké.⁶Vládní nařízení z 29. srpna 1940, č. 396/1940 Sb. s sebou přineslo směrnice, např. o upuštění od stíhání veřejnou žalobou, když byl obviněný vydán cizí vládě nebo vypovězen z území, vrchní státní zastupitelství pak mohlo nařídít upuštění od výkonu trestu. Nařízením z 16. dubna 1942, č. 143/1942 Sb. bylo protektorátní trestní právo přizpůsobeno říšskému. Znamenalo to kromě jiného zpřísnění trestů nebo že prokurátoři mohli navrhnout podmíněně prominutí trestů všech instancí.⁷

V poválečném období v letech 1945-1948 byly dekrety prezidenta republiky zrušeny právní předpisy vydané po mnichovském diktátu a byla postupně obnovována právní kontinuita s první republikou. Pro poválečné období jsou charakteristické lidové soudy, pomocí kterých měla být provedena tzv. národní očista.⁸

1.1. Prokuratura v období socialismu

Prokuraturu, jakožto i celé soudnictví, ovlivnil zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. Všichni prokurátoři zůstali v podřízenosti ministra spravedlnosti, přičemž generální prokuratura nebyla orgánem žaloby. Zákonem č. 232/1948 Sb. byla zřízena Státní prokuratura, zaměřena výhradně na stíhání trestných činů podle zákona na ochranu republiky. Další právní normy rozšiřovaly rozsah působnosti prokuratury, byly to například občanský soudní řád č. 142/1950 Sb. anebo zákon č. 99/1950 Sb., o hospodářských smlouvách a státní arbitráži. V roce 1950 pak byla do systému prokuratury začleněna i prokuratura vojenská.⁹

V roce 1952 prokuratura nabyla podoby jednotného monokratického a centralizovaného orgánu nejvyššího dozoru, organizačně odděleného od ministerstva spravedlnosti. Tato podoba prokuratury coby všeobecného dozoru,

⁵ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.

⁶ SCHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 28. ISBN 98-80-7418-170-2.

⁷ Ibidem, s. 30-31.

⁸ Ibidem, s. 35-38.

⁹ SCHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 39-40. ISBN 98-80-7418-170-2.

v oblasti občanskoprávní, byla inspirována sovětským vzorem, byl také zrušen správní soud, neboť došlo k rozšíření prokurátorského dozoru i na oblast státní správy. Následovalo několik dalších úprav, včetně rozšíření soustavy prokurátorských úřadů o oblastní a obvodní dopravní prokurátory. K posílení trestního dozoru byly v systému prokuratury zřízeny vlastní vyšetřovací orgány – vyšetřovatelé prokuratury.¹⁰

Od 1. dubna 1960 vstoupila v platnost nová organizace prokuratury, která s sebou přinesla zrušení dopravních prokuratur, nový občanský řád č. 99/1963 Sb. přinesl nové zakotvení úlohy prokurátora v občanském soudním řízení. Na konci šedesátých a začátku sedmdesátých let minulého století procházela prokuratura v souvislosti s federalizací státu dalšími změnami zejména ve způsobu jmenování generálních prokurátorů.¹¹

Zákonem č. 60/1965 Sb., o prokuratuře byly upraveny jednotlivé úseky prokurátorského dohledu, a sice všeobecný dozor, trestní stíhání osob a dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení trestním, dozor nad zákonností postupu a rozhodování soudů a státních notářství, účast v řízení před soudy a notářstvími, dozor nad zachováním zákonnosti v místech výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení a ochranné výchovy.¹²

Od sedmdesátých let až do roku 1989 již měla prokuratura ustálenou podobu co do její organizace, byla to „*Generální prokuratura České socialistické republiky, jejíž součástí byla Hlavní vojenská prokuratura, Generální prokuratura České republiky, Generální prokuratura Slovenské socialistické republiky, krajské prokuratury, městské prokuratury v Praze s působností krajské prokuratury, okresní prokuratury, obvodní a městské prokuratury s působností okresních prokuratur, vyšší vojenské prokuratury a vojenské prokuratury. V době branné pohotovosti státu měly působit jako vojenské prokuratury také vyšší polní prokuratury a nižší polní prokuratury. V čele každé prokuratury byl vedoucí prokurátor, který řídil činnost prokuratury.*“¹³

Prokurátoři se o porušení zákonnosti mohli dozvědět jednak z upozornění a stížností občanů nebo organizací, jednak z vlastní dozorové činnosti. Nejčastějším způsobem zjednání nápravy bylo podání písemného protestu proti

¹⁰Ibidem, s. 40-42.

¹¹Ibidem, s. 43.

¹²KUKLÍK, J. a kol. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. s. 285. ISBN 978-80-87284-17-9.

¹³SHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 43. ISBN 98-80-7418-170-2.

nezákonným aktům popřípadě písemným upozorněním daných orgánů, to vše samozřejmě vedle možnosti zahájení trestního stíhání. V občanském i trestním řízení, stejně jako v řízení před notářem měli oprávnění podávat opravné prostředky. Podle návrhů na konci sedmdesátých let neměla být prokuratura již nadále orgánem všeobecného dozoru, ale pouze zástupcem obžaloby v trestním řízení, v občanskoprávním měla hájit zájmy státu, tyto návrhy však tehdy nebyly realizovány s ohledem na nástup normalizace.¹⁴

Prokuratura se tedy vyvinula jako jakýsi kontrolní orgán mající pravomoci ke kontrole soudní i výkonné moci. *„Prokuratuře ústava i další zákony daly možnost tak širokého záběru, že posouzení její skutečné odpovědnosti či nezodpovědnosti bylo prakticky nemožné. Prokuratura a její činnost se tak staly jakousi pojistkou, pro případ že by ostatní orgány v rámci svých přesně vymezených pravomocí nerespektovaly zájem vládnoucí skupiny či se zcela vymknuly její kontrole.“*¹⁵

1.2. Prokuratura v období od 1989 do 1994

Rok 1989 a převratné historické události, které se na jeho konci udály, se promítly i do podoby prokuratury, byť změny nepřicházely tak komplexně a tak rychle, jak by se mohlo předpokládat.

Zákon č. 60/1965 Sb., o prokuratuře byl změněn v době své účinnosti celkem sedmi novelami zákonem č. 71/1967 Sb., zákonem č. 29/1968 Sb., zákonem č. 175/1968 Sb., zákonem č. 147/1969 Sb., zákonem č. 29/1978 Sb., zákonem č. 196/1988 Sb., zákonem č. 168/1990 Sb. a osmou změnou – zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, bylo jeho zrušení. Poslední novela před jeho zrušením nepřinesla zcela zásadní změny, ale přesto omezila dozor prokuratury nad zákonností postupu a rozhodování soudů a státních notářství.

V období po roce 1989 docházelo na prokuraturách k četným personálním změnám, následovala také politická ovlivňování obsazování veřejných funkcí prokuratury a v neposlední řadě se začaly projevovat snahy o novou koncepci prokuratury, protože společenské poměry se změnily natolik, že dosavadní úprava by ani po zapracování změn nebyla vyhovující, na úpravu třicátých let nebylo

¹⁴KUKLÍK, J. a kol. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. s. 286. ISBN 978-80-87284-17-9.

¹⁵SHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 44-45. ISBN 98-80-7418-170-2.

možné navázat a zahraniční úpravy nezohledňovaly specifické podmínky, jež vznikly za 40 let nesvobody.¹⁶

Trestní řád v této době zaznamenal celou řadu změn, z nichž prokuratury se dotýkaly přímo pouze některé z nich.

Zákon č. 43/1980, kterým se mění a doplňuje trestní zákon a trestní řád, zejména doplnil do původního znění § 384a „*Jestliže je podle vyhlášené mezinárodní smlouvy třeba rozhodnout o výkonu trestního rozsudku cizího státu, soud rozhoduje ve veřejném zasedání rozsudkem. Řízení koná soud příslušný podle § 14 až 19.*“.

Zákonem č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád, se změnil například způsob ustanovení obhájců (nutná obhajoba), kdy ve znění před novelou je ustanovení § 39: „*Je-li třeba ustanovit obhájce, oznámí to vyšetřovatel, prokurátor nebo předseda senátu advokátní poradně; obhájce ustanoví její vedoucí. V případech uvedených v § 35 odst. 1 věta druhá ustanoví obhájce prokurátor nebo předseda senátu.*“ Podle znění po novele: „*Je-li toho třeba, ustanoví obhájce prokurátor a v řízení před soudem předseda soudu.*“.

Zákonem č. 558/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád a zákon o ochraně státního tajemství, byla některá podstatná oprávnění prokuratury v přípravném řízení trestním přenesena na soud. Zvláště podstatné byly, kromě dalších neméně podstatných, změny ustanovení o vazbě, příkazu k zatčení nebo domovní prohlídce.¹⁷ Např. ustanovení § 68 trestního řádu před uvedenou novelou znělo: „*Vzít do vazby lze toliko osobu, proti které bylo vzneseno obvinění (§ 163) nebo které bylo sděleno obvinění (§ 169). O vazbě rozhoduje soud, v přípravném řízení prokurátor.*“ Po novele bylo znění následující: „*Vzít do vazby lze toliko osobu, proti které bylo vzneseno obvinění (§ 163) nebo které bylo sděleno obvinění (§ 169). Rozhodnutí o vazbě musí být odůvodněno též skutkovými okolnostmi. O vazbě rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh prokurátora soudce.*“ Např. ustanovení § 83, odst. 1, 2 trestního řádu před uvedenou novelou znělo: „*(1) Nařídit domovní nebo osobní prohlídku je oprávněn předseda senátu, v přípravném řízení prokurátor, vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán. Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán k tomu potřebuje předchozí souhlas*

¹⁶SCHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 48. ISBN 98-80-7418-170-2.

¹⁷FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. s. 24.

prokurátora. Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. Doručí se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejdéle do 24 hodin po ní. (2) Nevykoná-li domovní nebo osobní prohlídku orgán, který jí nařídil, vykoná jí na jeho příkaz orgán Sboru národní bezpečnosti.“ Po novele bylo znění následující: *„(1) Nařídít domovní prohlídku je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh prokurátora soudce. V neodkladných případech tak může namísto příslušného předsedy senátu nebo soudce (§ 18) učinit předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána. Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. Doručí se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která brání doručení.(2) Na příkaz předsedy senátu nebo soudce vykoná domovní prohlídku policejní orgán, v přípravném řízení též vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán.“* Jen na okraj zmiňujeme, že zákon č. 558/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád a zákon o ochraně státního tajemství, do trestního řádu přinesl v neposlední řadě významné ustanovení § 8a o poskytování informací o trestním řízení.

Zákon č. 25/1992, kterým se mění a doplňuje zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), zejména vnesl do trestního řádu změny související s rozdělením federace a vznikem České republiky.

Zákon č. 292/1993, kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1994, přinesl v oblasti postavení veřejné žaloby v přípravném řízení trestním např. změny ohledně vyžadování údajů, které jsou jinak předmětem bankovního tajemství. Znění § 8, odst. 2 trestního řádu před novelou: *„Údaje, které jinak jsou předmětem bankovního tajemství, smí v přípravném řízení požadovat jen prokurátor. Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán potřebují k takovému dožádání předchozí souhlas prokurátora. V řízení před soudem může takové údaje požadovat předseda senátu.“* Znění po novele je následující: *„Údaje, které jsou jinak předmětem bankovního tajemství, a v řízení o trestném činu zkrácení daně nebo jiném obdobném činu i údaje získané v daňovém řízení smí v přípravném řízení požadovat se souhlasem soudce státního zástupce. V řízení před soudem může takové údaje požadovat předseda senátu.“*

Některá ustanovení novelami v letech 1989 až 1994 změněná byla posléze z praktických důvodů dalšími novelami měněna směrem k předchozímu znění.

„Pro značné obtíže praktického charakteru novela trestního řádu provedená zákonem 152/1995 Sb. vrátila oprávnění o zásahu do bankovního tajemství vztahujícího se ke skutečností zjištěným v daňovém řízení rozhodovat státnímu zástupci a podobně se stalo i s některými oprávněními státního zástupce ve vztahu k omezení osobní svobody.“¹⁸

1.3. Státní zastupitelství od roku 1994 do současnosti

Zásadní změnou pro veřejnou žalobu v České republice představuje čl. 80 Ústavy České republiky, kde je psáno, že: *„(1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon. (2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.“*

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů nabyt účinnosti dne 1. ledna 1994 (dále jen ZSZ). Z důvodové zprávy k ZSZ vyplývají cíle, které byly navrhovanou normou sledovány: *„Navrhovaná úprava si klade za cíl překonat dosavadní koncepci prokuratury, jejíž historický vývoj od roku 1948 se vzdaloval od pojetí, obvyklého v demokratických státech. Usiluje o to vytvořit orgán, který by v souladu s čl. 80 Ústavy měl nezastupitelné postavení mezi státními orgány našeho demokratického státu. Navazuje při tom na naše právní tradice (t.j. úpravy této instituce před rokem 1948) a v souladu s nimi a s Ústavou volí pro označení této instituce termín „státní zastupitelství“. Nejde ovšem o pouhé převzetí předchozích úprav. Kromě nezbytného přizpůsobení úpravy současnému stavu právního řádu byl brán zřetel i na legislativní úpravy v jiných demokratických státech, zejména na ty z nich, které umožňují působnost státního zástupce i mimo trestní řízení. Dále byl vzat zřetel i na „Rezoluci o úloze prokurátora“, která byla vypracována v rámci činnosti Hospodářské a sociální rady OSN v roce 1990. Na základě těchto východisek je navrhována právní úprava, kterou charakterizují tyto principy:*

1. Okruh činnosti a působnosti státního zastupitelství nebude všeobecný, jak tomu bylo při dosavadním vymezení působnosti prokuratury. Půjde o orgán, který bude zastupovat stát a státní zájem v řízení před nezávislým soudem. Státní zástupce proto bude působit jako orgán veřejné žaloby před soudem a plnit ty úkoly v civilním procesu, které mu zákon výslovně svěří.

¹⁸ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. s. 24.

2. Státní zástupce nebude vyvíjet žádnou činnost na úseku správního řízení a rozhodování správních orgánů. Dosavadní všeobecný dozor prokurátora nebude proto státním zastupitelstvím vykonáván.

3. Státní zastupitelství nebude pojato jako centralizovaná hierarchická struktura, při níž nižší článek musí bezpodmínečně plnit příkazy článku vyššího. Státní zastupitelství bude fungovat u jednotlivých soudů, takže bude tvořit vzájemně propojenou soustavu, ale nikoli orgán jediný.

4. Vedoucí jednotlivých státních zastupitelství budou rozhodovat a odpovídat za činnost toho či onoho zastupitelství jako celku, ale vztah vyššího a nižšího článku již nebude vztahem nadřízenosti a podřízenosti, ale pouze vztahem dohledu, popř. s možností atraction věci k vyššímu orgánu.

5. Státní zastupitelství v tomto pojetí nebude samostatným resortem, jeho správu bude vykonávat Ministerstvo spravedlnosti.

6. V důsledku tohoto pojetí státního zastupitelství nebude třeba, aby mělo samostatné vazby k ústavním orgánům (jaké měla prokuratura). Státní zastupitelství bude důsledně pojímáno jako součást výkonné moci (čl. 80 Ústavy), za jejíž výkon vůči Parlamentu odpovídá vláda.

7. Pracovněprávní záležitosti státních zástupců zákon upravuje obdobným způsobem jako pracovně právní záležitosti soudců.¹⁹

S účinností ZSZ byl zejména zrušen všeobecný dozor a byla vyloučena působnost státního zastupitelství v oblasti státní správy.

První novela ZSZ, zákon č. 261/1996, kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, přinesla změnu § 42, a sice byla vypuštěna lhůta jednoho roku od účinnosti tohoto ZSZ podat návrh na zahájení občanského soudního řízení o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví v případech, kdy při jejím uzavírání nebyla respektována ustanovení omezující volnost jejich účastníků.

Další byla změna provedená zákonem 201/1997, o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, byly provedeny změny v oprávnění dozoru prováděného státním zástupcem v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí

¹⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, obecná část

svobody, ochranné léčení, ochranná nebo ústavní výchova a v jiných místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda, a to jak v ZSZ, tak např. v trestním řádu.

K rozpočtu a platům, státních zástupců se dále vztahují i změny provedené zákonem 11/2000, kterým se mění zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 436/1991 Sb., o některých opatřeních v soudnictví, o volbách přísedících, jejich zproštění a odvolání z funkce a o státní správě soudů České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 14/2001, kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 155/2000 Sb.

Zákon č. 310/2002 Sb.²⁰, s sebou přinesl změnu v podobě zřízení Kolegia na úseku ochrany utajovaných skutečností při Nejvyšším státním zastupitelství, jeho organizaci a působnost. Zákon č. 192/2003 Sb.²¹ se vztahuje k financování a organizačním záležitostem. Zákon č. 630/2004 Sb.²² se vztahuje k platům a personálním záležitostem státních zástupců. Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, provádí změnu trestního řádu a dále změnu některých pojmů v ZSZ. Zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, upravuje

²⁰ Zákon č. 310/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využití jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Zákon č. 192/2003 Sb., Zákon č. 192/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²² Zákon č. 630/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

změnu pracovního poměru právních čekatelů. Zákon 342/2006 Sb., kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel a některé další zákony, upravuje v ZSZ dálkové přístupy státních zástupců do registrů obyvatel. Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, provádí změny o tom, že v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem se na provádění úkonů v působnosti státního zastupitelství mohou podílet vyšší úředníci státního zastupitelství, asistenti státních zástupců a právní čekatelé. Zákon č. 314/2008 Sb.,²³ provádí změnu ZSZ, kdy v § 12b odst. 3 je nově znění: „*Prošetřením podnětu k podání návrhu nejvyššího státního zástupce může Nejvyšší státní zastupitelství pověřit nižší státní zastupitelství*“ a dále provádí změnu ohledně kárného postihu – snížení platu státního zástupce a započítání praxe právního čekatele.

Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů, zavádí do ZSZ pojem zabezpečovací tendence, konkrétně V § 4 odst. 1 písm. b) ZSZ a rozšiřuje tak oblast působnosti státních zástupců. Zákon č. 7/2008, který mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony, provádí změnu zejména v § 33, kde se na konci odstavce 7 doplňují věty „*V trestním řízení může státní zástupce pověřit právního čekatele nebo asistenta státního zástupce, aby jej zastupoval při jednotlivém úkonu tohoto řízení; v řízení před soudem se může dát zastoupit právním čekatelem nebo asistentem státního zástupce pouze před okresním soudem.*“ Zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony provádí změnu ohledně doručování písemností. Zákon č. 286/2009 Sb.²⁴, ruší ustanovení § 12f ZSZ, které znělo: „(1) *Oprávnění vyplývající z výkonu dohledu vykonává vůči*

²³ Zákon č. 314/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 83/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

státnímu zástupci pověřenému výkonem dozoru v místech, kde je omezována osobní svoboda [§ 4 odst. 1 písm. b)], namísto nejbližší vyššího státního zastupitelství a vedoucího státního zástupce pověřený státní zástupce (§ 12 odst. 5).(2) Pokud státní zástupce pověřený výkonem dozoru v místech, kde je omezována osobní svoboda, odmítne splnit pokyn státního zástupce vykonávajícího ve věci dohled podle odstavce 1 z důvodu, že pokyn je v rozporu se zákonem, státní zástupce vykonávající dohled, trvá-li na svém pokynu, vyřídí věc sám.“

Zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, provádí v ZSZ změnu umožnění dálkového přístupu státních zástupců do základních registrů. Zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zavádí do ZSZ možnost použití informací z centrální evidence stíhaných osob pouze pro účely trestního řízení a výkon správy placení pořádkové pokuty uložené podle § 16 orgány státního zastupitelství. Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, přináší do ZSZ pouze pojmové a definiční změny.

Z výše zmíněných změn ZSZ provedených různými novelami od počátku jeho platnosti je zřejmé, že jen podstatně menší část z nich souvisí alespoň vzdáleně s působností státního zástupce v trestním řízení. Převážná část se vztahuje k organizačním a personálním záležitostem. Pro úplnost je na místě uvést, že na projednání 42. schůze poslanecké sněmovny (od 1. března 2016) je zařazen Sněmovní tisk č. 432 k ZSZ.

V době psaní této práce účinný ZSZ je členěn na 12 částí včetně přechodných a závěrečných ustanovení. V části první jsou obsažena obecná ustanovení, v části druhé působnost státního zastupitelství, v části třetí soustava státního zastupitelství, v části čtvrté působnost ministerstva spravedlnosti a správa státního zastupitelství, v části páté právní prostředky zajišťujících činnost státního zastupitelství, v části šesté ustanovování státních zástupců a jejich pracovní poměr, v části sedmé postavení státních zástupců, v části osmé kárná odpovědnost státních zástupců, v části deváté asistenti státních zástupců a právní čekatelé a nakonec v části jedenácté odborné vzdělávání státních zástupců a právních čekatelů.

Velké množství změn ve vztahu ke státnímu zástupci a jeho postavení v přípravném řízení trestním přinesly v období po roce 1989 novely trestněprávních předpisů, zejména pak trestního řádu. Tyto změny postupně vyústily až v současný stav, jemuž jsou věnovány následující kapitoly.

2. Ústavní postavení veřejné žaloby, soustava státních zastupitelství, nezávislost, nestrannost

Veřejná žaloba prošla ve svém historickém vývoji značnými proměnami na různých místech až do své současné podoby, která se i v rámci Evropy může podstatně lišit. V minulosti se úlohy a postavení veřejné žaloby v některých státech inspirovaly či byly v kontextu historických událostí ovlivněny různou měrou úpravami zemí jiných.

Mezi členskými státy Evropské unie se ústavní postavení veřejné žaloby liší, stejně jako její organizační struktura v jednotlivých státech. Můžeme zde nalézt například zařazení veřejné žaloby v části ústavy pojednávající o soudní moci, jak je tomu kromě jiných zemí třeba ve Francii, veřejná žaloba může mít postavení orgánu *sui generis*, kupříkladu v Irsku a není žádnou výjimkou, že není v ústavě vůbec zakotvena vůbec – viz. Velká Británie.²⁵

Samotná koncepce orgánu veřejné žaloby je v Evropě duální, protože jeho kořeny vycházejí ze dvou hlavních systémů vybudovaných na různých základech. Prvním je francouzský model, podle kterého mají veřejní žalobci monopol na trestní stíhání, existují v rámci vyšetřovacího systému. Druhým modelem je potom anglosaský charakteristický stíháním zahajovaným oběťmi nebo policií v obžalovacím systému.²⁶

2.1. Ústavní postavení veřejné žaloby v České republice

Ústavní postavení veřejné žaloby v České republice zakotvuje čl. 80 Ústavy České republiky (dále jen Ústava) a stanoví, že: „*Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon. Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.*“ Veřejná žaloba je tedy zařazena v hlavě třetí Ústavy, jako součást moci výkonné.

O budoucím zařazení státního zastupitelství v rámci moci výkonné se vedly diskuze. „*Nejčastěji bylo navrhováno, aby státní zastupitelství tvořilo samostatnou soustavu orgánů státu (sui generis) určených k jeho zastupování v zákonem vymezených případech. Vedle toho však byla nalezena idea, aby státní*

²⁵ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*. Praha: ASPI Publishing, 2003. s. 4. ISBN 80-86395-80-4.

²⁶ *Ibidem*, s. 475.

*zastupitelství bylo podřízeno ministru spravedlnosti a stalo se součástí moci výkonné.*²⁷

Podle doc. Jiráska obsahoval při přípravě Ústavy původní vládní návrh vymezení státního zastupitelství v hlavě věnované moci soudní. Při projednávání návrhu Ústavy nebyl schválen návrh, aby státní zastupitelství bylo vymezeno v samostatné hlavě a nakonec se stalo součástí moci výkonné, což ústavně zakládá vztahy státního zastupitelství s ostatními státními orgány.²⁸

Podle prof. Fenyka zařazením státního zastupitelství v rámci moci výkonné došlo k provázanosti orgánu veřejné žaloby s exekutivou a tím k návratu k zastaralé doktríně devatenáctého století.²⁹ Uvádí, že státní zastupitelství má povahu justičního orgánu, který zpravidla nevykonává soudní moc a jeho pravomoc provádět úkony justiční povahy z něj činí předstupeň (zejména v oblasti trestní) pro výkon soudní moci. Vyjadřuje závěr, že existuje celá řada důvodů pro to, aby státní zastupitelství, jako orgán svého druhu, mělo obdobně specifické postavení jako např. Nejvyšší kontrolní úřad.³⁰

Doc. Zoubek uvádí ke způsobu zařazení státního zastupitelství v rámci Ústavy, že se stalo součástí výkonné moci.³¹

Podle doc. Klímy je státní zastupitelství orgánem sui genesis, neboť ačkoli je zařazeno do hlavy třetí, jež upravuje moc výkonnou, není obvykle teorií považováno za moc výkonnou a v jejím rámci za orgán správní. Protože ale jeho základní pravomoci a úkoly svěřené mu zákony zejména v trestním řízení mají povahu soudní pravomoci, je přiřazováno k orgánům justičním, ačkoli ve skutečnosti není orgánem moci soudní.³² V komentáři také uvedl, že zařazení státního zastupitelství do hlavy Ústavy o výkonné moci budí značné pochybnosti od počátku a že je zřejmým systémovým omylem Ústavy.³³

Doc. Koudelka konstatuje, že současné ústavní zakotvení státního zastupitelství je omezeno na jeden článek Ústavy. Ta podle něj stanoví, že státní

²⁷ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. s. 24.

²⁸ JIRÁSEK, J. a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. s. 239. ISBN 978-80-87576-57-1.

²⁹ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. s. 24-25.

³⁰ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*. Praha: ASPI Publishing, 2003. s. 16. ISBN 80-86395-80-4

³¹ GERLOCH, A., J. HŘEBEJK, V. ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2013. s. 201. ISBN 978-80-7380-423-7.

³² KLÍMA, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 604. ISBN 978-80-7380-140-3.

³³ Ibidem, s. 604-605

zastupitelství je součástí výkonné moci a musí mít k vládě vztah, který však blíže nedefinuje a že zastupuje veřejnou žalobu před trestním soudem a vše ostatní je svěřeno obyčejnému zákonu. To vyvolává požadavky na rozšíření zakotvení veřejné žaloby v Ústavě, proti tomu namítá doc. Koudelka, že dobrou hodnotou naší Ústavy je, že je stručná a hovoří srozumitelným právním jazykem a dále srovnává se slovenskou úpravou, kde je sice prokuratuře věnována osmá hlava, společně s veřejným ochráncem práv, ale ve skutečnosti se jí věnují jen tři články nečleněné na odstavce a text článku naší Ústavy věnovaný státnímu zastupitelství tak není o mnoho kratší než slovenský.³⁴

V literatuře nacházíme i zapracování možnosti rozlišení dvou názorů, kdy podle jednoho je státní zastupitelství orgán moci výkonné, který respektuje v rámci své působnosti vládní politiku a podle druhého se jedná orgán sui generis, v němž jsou obsaženy prvky jak moci soudní, tak moci výkonné³⁵.

2.2. Ústavní postavení veřejné žaloby ve Francii

Francie je obecně považována za jednu z kolébek úřadu prokurátora. Ve Francii je veřejný žalobce a soudce jedno povolání.^{36,37} V Ústavě Francouzské republiky (Constitution de la République française) je orgán veřejné žaloby zařazen v hlavě o moci soudní. Jedná se o hlavu osmou (titre VIII, De l'autorité judiciaire), články 64 až 66-1.³⁸

V článku 64 (Article 64) je psáno: „*Le Président de la République est garant de l'indépendance de l'autorité judiciaire. Il est assisté par le Conseil supérieur de la magistrature. Une loi organique porte statut des magistrats. Les magistrats du siège sont inamovibles*“ Tedy: „Prezident republiky zaručuje nezávislost justice. Je mu poskytována asistence Nejvyšší justiční rady. Organizaci justice³⁹ upravuje zákon. Ochrana soudu je zaručena⁴⁰“.

³⁴ KOUDELKA, Z. Změny postavení státního zastupitelství, *Bulletin advokacie*, 2010, č. 9, s. 51.

³⁵ MUSIL, J., V. KRATOCHVÍL, P. ŠÁMAL et al. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C.H. Beck, 2007.s. 193 ISBN 978-80-7179-572-8.

³⁶ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.s. 40

³⁷ LARIŠOVÁ, M. a J. P. FOURTIER. *Français juridique, 1ère partie*. Praha: Karolinum, 1994. s. 52 ISBN 80-7066-982-9.

³⁸ L'Assemblée nationale. *Constitution de la République française, Constitution du 4 octobre 1958 (Version mise à jour en janvier 2015)*. [online]. © 2015 [cit.2015-09-11]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

³⁹ Des magistrats – je společný výraz pro soudce a státní zástupce

⁴⁰ Pozn. – volný překlad autorky, doslovný je: Soudce (soudní stolice) je neodstranitelný, nesesaditelný.

Některé další náležitosti organizace justice a dále z oblasti trestního práva jsou upraveny přímo francouzskou ústavou – čl. 65 až 68.

Vybráno z článku 65: Nejvyšší justiční rada zahrnuje kolegium ve věcech soudců a kolegium ve věcech veřejné žaloby - prokurátorů.⁴¹

Kolegiu ve věcech soudců předsedá první předseda kasačního soudu. Kromě toho kolegium tvoří pět soudců, jeden prokurátor, jeden člen Státní rady jmenovaný Státní radou, jeden advokát, šest osobností, které nemají vztah ani k Parlamentu, ani k soudní moci, ani ke státní správě. Prezident republiky, předseda Národního shromáždění a předseda Senátu jmenují každý dvě tyto osobnosti. Tento postup je podmíněn v poslední řadě použitelností článku 13 pro nominaci těchto osob.....⁴²

Kolegiu ve věcech veřejné žaloby předsedá generální prokurátor při Kasačním soudu. Kromě toho kolegium tvoří pět prokurátorů a jeden soudce, takže člen Státní rady, advokát a šest osobností jsou ustanoveni, jak je jejich jmenování popsáno v prvním řádku odstavce.⁴³

Kolegium nejvyšší justiční rady ve věcech soudců připravuje návrhy jmenování soudců Kasačního soudu, prvního předsedy a předsedu vysokého soudního dvora. Ostatní soudci jsou jmenováni na základě jeho souhlasu.⁴⁴

Kolegium nejvyšší justiční rady ve věcech veřejné žaloby dává souhlas se jmenováními vztahujícími se k prokurátorům.⁴⁵

Dále jsou v článku 65 francouzské ústavy řešeny disciplinární pravomoci vůči soudcům a veřejné žalobě, které jsou svěřeny výše uvedeným kolegiím. Dále

⁴¹ Article 65: „Le Conseil supérieur de la magistrature comprend une formation compétente à l'égard des magistrats du siège et une formation compétente à l'égard des magistrats du parquet...“

⁴² Article 65: „...La formation compétente à l'égard des magistrats du siège est présidée par le premier président de la Cour de cassation. Elle comprend, en outre, cinq magistrats du siège et un magistrat du parquet, un conseiller d'État désigné par le Conseil d'État, un avocat ainsi que six personnalités qualifiées qui n'appartiennent ni au Parlement, ni à l'ordre judiciaire, ni à l'ordre administratif. Le Président de la République, le Président de l'Assemblée nationale et le Président du Sénat désignent chacun deux personnalités qualifiées. La procédure prévue au dernier alinéa de l'article 13 est applicable aux nominations des personnalités qualifiées. Les nominations effectuées par le président de chaque assemblée du Parlement sont soumises au seul avis de la commission permanente compétente de l'assemblée intéressée...“

⁴³ „...La formation compétente à l'égard des magistrats du parquet est présidée par le procureur général près la Cour de cassation. Elle comprend, en outre, cinq magistrats du parquet et un magistrat du siège, ainsi que le conseiller d'État, l'avocat et les six personnalités qualifiées mentionnés au deuxième alinéa.“

⁴⁴ „...La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du siège fait des propositions pour les nominations des magistrats du siège à la Cour de cassation, pour celles de premier président de cour d'appel et pour celles de président de tribunal de grande instance. Les autres magistrats du siège sont nommés sur son avis conforme.“

⁴⁵ „...La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du parquet donne son avis sur les nominations qui concernent les magistrats du parquet.“

je upraveno zasedání vysoké justiční rady v plénech nad žádostmi prezidenta republiky o stanoviska. Tyto otázky se vztahují k etice soudnictví – justice, vztahují se k fungování justice – spravedlnosti, v působnosti ministra spravedlnosti. Je zde upraveno, jak je tvořeno toto plénum (tři z pěti soudců či prokurátorů, členu Státní rady, advokáta a šesti osobností.) Plénu předsedá první předseda Kasačního soudu případně generální prokurátor. Ministru spravedlnosti je dána možnost účasti na zasedáních nejvyšší justiční rady, s výjimkou disciplinárních záležitostí. Podrobnosti článku jsou upraveny zákonem.

Článek 66 francouzské ústavy pojednává o tom, že nikdo nemůže být bez důvodu ve vazbě a že soudní moc (justice) je strážkyní osobní svobody a dohlíží nad dodržováním této zásady, podmínky k tomu jsou stanoveny zákonem. V čl. 66-1 je potom obsažen zákaz trestu smrti. Čl. 67 a 68 pojednává o vrchním soudu a trestní odpovědnosti prezidenta a členů vlády. Dále je zde definován Soudní dvůr republiky, jeho složení, pravomoci, úkoly a vázanost definicemi trestných činů a přestupků.

Organizace justice je upravena zákonem Code de l'organisation judiciaire. Jedná se o relativně obsáhlý předpis, který upravuje nejen organizaci justice, ale také například zásady výkonu justice, pravidla neslučitelnosti funkcí soudce nebo prokurátora s jinými povoláními nebo v neposlední řadě obecná pravidla podjatosti. Je zajímavé, že francouzské soudy rozhodují jménem francouzského lidu.⁴⁶ V čl. L231-6 Code de l'organisation judiciaire je stanoveno, že pravidla týkající se příslušnosti, organizací a fungování justice v trestních věcech jsou upravena trestním řádem, v případě mladistvých pak příslušnou vyhláškou.⁴⁷ V rámci prvoinstančních soudů je vždy zřízena prokuratura (Bureaux du procureur de la république), v jejím čele je prokurátor republiky. Každému prokurátoru republiky je nadřazen generální prokurátor u apelačního soudu.

Ve francouzském trestním řádu, jsou v oddílech druhém a třetím kapitoly druhé obsaženy povinnosti veřejné žaloby v trestním řízení. Je zde upravena realizace trestní jurisdikce veřejnou žalobou ve vztahu k obecným pokynům

⁴⁶.Code de l'organisation judiciaire, Article L111-1: „*Les juridictions judiciaires rendent leurs décisions au nom du peuple français.*“

⁴⁷ Code l'organisation judiciaire, Article L L231-6: „*Les règles concernant la compétence, l'organisation et le fonctionnement de la juridiction de proximité statuant en matière pénale sont fixées par le code de procédure pénale et, en ce qui concerne les mineurs, par l'ordonnance n° 45-174 du 2 février 1945 relative à l'enfance délinquante.*“

mistra spravedlnosti,⁴⁸ její úkol v rámci prevence trestné činnosti, stejně jako náležitosti postupu, když zjistí, že byl spáchán trestný čin, při takovém některé náležitosti dalšího postupu až po náhrady způsobených škod.

Ve čl. 39-1 francouzském trestním řádu, je mimo jiné psáno, že státní zástupce realizuje trestní politiku definovanou obecnými pokyny ministra spravedlnosti. Generální prokurátor může udílet prokurátorům písemné instrukce ke konkrétnímu postupu ve spisu, jedná se tedy o monokratický systém.⁴⁹

Samostatným orgánem je potom generální žalobce při Kasačním soudu, která je samostatným orgánem, bez jakékoli role podřízenosti či nadřízenosti s prokurátory republiky či generálními prokurátory u apelačního soudu.

Generální prokuratury jsou podřízeny Ministerstvu veřejných věcí, které je podřízeno ministru spravedlnosti. Ten může dávat pokyny obecné povahy, pokyny v konkrétních trestních věcech může dávat jen generálním prokurátorům a jen písemně, ti je pak mohou přenést na prokurátory.⁵⁰

Podle doc. Koudelky francouzská prokuratura sice může působit dojmem součásti soudní moci, ale fakticky je podřízena Ministerstvu věcí veřejných jako součásti exekutivy. K nezávislosti francouzské prokuratury se vztahuje rozsudek Evropského soudu pro lidská práva z 10.7.2008 (Medveděv versus Francie). Evropský soud pro lidská práva nepovažuje francouzskou prokuraturu za soudní orgán.⁵¹

K prezentovanému názoru doc. Koudelky je jistě vhodné uvést, že v Code de procédure pénale, jsou oddíly druhý a třetí⁵² vztahující se k povinnostem veřejné žaloby obsaženy v kapitole druhé o Ministerstvu veřejných věcí.⁵³

⁴⁸ Např. Article 39-1: *En tenant compte du contexte propre à son ressort, le procureur de la République met en œuvre la politique pénale définie par les instructions générales du ministre de la justice, précisées et, le cas échéant, adaptées par le procureur général. Outre les rapports particuliers qu'il établit soit d'initiative, soit sur demande du procureur général, le procureur de la République adresse à ce dernier un rapport annuel de politique pénale sur l'application de la loi et des instructions générales ainsi qu'un rapport annuel sur l'activité et la gestion de son parquet.*

⁴⁹Legifrance. Article 36 Code de procédure pénale Version consolidée au 24 janv. 2016. [online]. © 2016 [cit.2016-01-24].Dostupné z:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154>

⁵⁰Bystrík, Šrámel: Systém verejnej žaloby ve Francúzsku. Trestní právo. 2012, č. 9. s. 30. ISSN 1211-2860.

⁵¹Právní prostor. *Státní zastupitelství II. – Prokuratury v Evropě a USA (napsal doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D.)* [online]. © 2015 [cit.2015-09-11]. Dostupné z:

<http://www.pravniprostor.cz/clanky/statnizastupitelstviII-prokuratury-v-evrope-a-usa>.

⁵²Section 2 : Des attributions du procureur général près la cour d'appel, Section 3 : Des attributions du procureur de la République

⁵³Chapitre II : Du ministère public, Pozn: autorka převzala překlad užívaný v literatuře.

2.3. Soustava státních zastupitelství v České republice

Právní rámec pro fungování státního zastupitelství v České republice kromě norem ústavního pořádku tvoří zejména zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZSZ), zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní řád), zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (dále jen ZSVM) a v neposlední řadě také zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZMJS) nebo vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů. Součástí právního rámce jsou dále pokyny obecné povahy nejvyššího státního zástupce a výkladová stanoviska nejvyššího státního zástupce, obojí ve smyslu § 12 ZSZ, nadto dále judikatura – nálezy, Ústavní soudu České republiky nebo Nejvyššího soudu České republiky.

Soustavu orgánů veřejné žaloby v České republice, tedy státních zastupitelství, tvoří Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní, krajská a okresní státní zastupitelství. Ustanovení § 6 ZSZ pamatuje i doby branné povinnosti státu, kdy do soustavy patří také vyšší a nižší polní státní zastupitelství. V odstavci druhém téhož ustanovení je potom zohledněna skutečnost, že v Praze vykonává působnost krajského státního zastupitelství Městské státní zastupitelství v Praze a působnost okresních pak obvodní státní zastupitelství. V Brně působnost okresního státního zastupitelství vykonává Městské státní zastupitelství v Brně.

Sídla státních zastupitelství jsou ve smyslu § 7 ZSZ, stejně jako jejich územní působnost shodná s obvody soudů. Nesplývají však s územními obvody územně samosprávních celků, kterým jsou v některých případech přizpůsobovány i služební obvody útvarů Policie České republiky plnících úkoly orgánů činných v trestním řízení. Odst. druhý téhož ustanovení upřesňuje působnost státního zastupitelství ohledně státu ve vztahu k soudu, u něhož působí. Spory o příslušnost rozhoduje vždy státní zastupitelství nejbližší vyšší oběma státním zastupitelstvím.⁵⁴

⁵⁴Ust. § 12a odst. 1 ZSZ

Ustanovením § 8 ZSZ jsou definováni vedoucí státní zástupci, a tedy nejvyšší státní zástupce, vrchní státní zástupce, krajsí státní zástupci, městský státní zástupce v Praze, okresní státní zástupci, obvodní státní zástupci a městský státní zástupce v Brně. Upraveno je i zastupování vedoucího státního zástupce. Vedoucí státní zástupce může přímo ovlivnit vnitřní organizaci státního zastupitelství, rozhoduje o rozdělení agendy a zajišťuje specializaci jednotlivých státních zástupců.⁵⁵

Jmenování nejvyššího státního zástupce je v kompetenci vlády, a to na návrh ministra spravedlnosti, stejným způsobem je i odvoláván, náměstký nejvyššího státního zástupce potom jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti na návrh samotného nejvyššího státního zástupce.⁵⁶

Jmenování dalších vedoucích státních zástupců probíhá mechanismem návrhu vedoucího příslušného nejbližší vyššího státního zastupitelství a následným jmenováním ministrem spravedlnosti, lze to také u okresních a krajských státních zástupců na návrh nejvyššího státního zástupce, obdobně je to s odvoláním uvedených vedoucích státních zástupců.⁵⁷

Obecně vzniká funkce státního zástupce jmenováním ministra spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce, a to na dobu časově neomezenou.⁵⁸ Přidělení k výkonu funkce a jeho změny a zánik funkce jsou následně předmětem ustanovení §§ 19 a 19a, 21 a násl. ZSZ.

V § 11a ZSZ je psáno, že vedoucí státní zástupce je nadřízen státním zástupcům státního zastupitelství, v jehož čele stojí. Nejvyšší státní zástupce je nadřízený vrchním státním zástupcům, dva vrchní státní zástupci krajským zástupcům ve svém obvodu a krajsí okresním ve svém obvodu.

Nejvyšší státní zástupce může vydávat k účelům uvedeným v § 12 odst. 1 ZSZ pokyny obecné povahy, které jsou závazné pro státní zástupce stejně jako pro další zaměstnance státního zastupitelství, dále může vydávat stanoviska ke sjednocení výkladu zákonů a dalších právních předpisů. Může také nařídít kontrolu skončených věcí, případně uložit opatření k nápravě. Nejvyšší státní zástupce předkládá prostřednictvím ministra spravedlnosti zprávu o činnosti státního zastupitelství za uplynulý kalendářní rok.⁵⁹

⁵⁵Ust. § 8, odst. 3 ZSZ

⁵⁶Ust. § 9 ZSZ

⁵⁷Ust. § 10 ZSZ

⁵⁸Ust. § 18 ZSZ

⁵⁹Ust. § 12 ZSZ

Je – li vedoucí státní zástupce vyloučen z projednání věci, rozhodne nejbližší vyšší státní zastupitelství o přikázání věci jinému státnímu zastupitelství, které dále rozhoduje také o opravných prostředcích proti rozhodnutím nejbližší nižšího státního zastupitelství. Je –li to s ohledem na ekonomiku řízení zapotřebí, může úkony na dožádání provést jiné státní zastupitelství.⁶⁰

Dohled je oprávněno vykonávat nejbližší vyšší státní zastupitelství nad postupem nejbližší nižších, jejichž postupy může pokyny sjednocovat. Nejbližší nižší státní zastupitelství je povinno se řídit písemnými pokyny, nejsou – li v rozporu se zákonem.⁶¹ „Dohled nelze vykonávat přes dva stupně, tj. např. Nejvyšší státní zastupitelství nad činností krajských státních zastupitelství nebo vrchní státní zastupitelství nad činností okresních státních zastupitelství.“⁶² Prostředky a formy výkonu dohledu jsou podrobněji upraveny v §§ 1-2 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů (dále jen JŘSZ).

Dohled může vedoucí státní zástupce vykonávat nad činností státních zástupců a vyšších soudních úředníků působících u příslušného státního zastupitelství, stejně tak může jejich postup sjednocovat pokyny vztahujícími se na více věcí stejného druhu. Těmito pokyny jsou jejich adresáti povinni se řídit, nejsou – li v rozporu se zákonem. Je – li pokyn vydán pouze ústně, může státní zástupce, jemuž byl udělen, vyžádat jeho písemnou formu. Státní zástupce není vázán pokynem vedoucího státního zástupce v jednání před soudem v případě, že v průběhu jednání dojde ke změně důkazní situace.⁶³

K plnění svých úkolů si státní zastupitelství vzájemně poskytují informace, a to i o postupu při výkonu působnosti v konkrétní věci, avšak s tímto právem není spojeno právo jakkoli zasahovat do postupu ve věci, v níž jsou informace vyžadovány, pokud nejde o výkon dohledu.⁶⁴ Ustanovení § 12g, odst. 2 a § 12 h ZSZ upravují vyžadování informací a provádění zjištění Nejvyšším státním zastupitelstvím při výkonu jeho působnosti u kteréhokoli nižšího státního zastupitelství.

⁶⁰Ust. § 12a, 12b ZSZ

⁶¹Ust. § 12d ZSZ

⁶² KOCOUREK, J. a J. ZÁRUBA. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 482-483, ISBN 80-7179-761-8. [online]. ©2015 [cit. 10.12.2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqgrpxi6tlgmya&tocid=nnptembqgrpxi6tlgmya>

⁶³Ust. § 12c, 12d, 12e ZSZ

⁶⁴Ust. § 12g ZSZ

V ust. § 13 ZSZ je zakotveno oprávnění ministra spravedlnosti požádat kteréhokoli státní zastupitelství zprávu o stavu řízení v každé věci, ve které je činné, je toho zapotřebí k plnění úkolů Ministerstva spravedlnosti nebo potřebuje ji – li jako člen vlády. „*Novela zákona o státním zastupitelství v České republice*“⁶⁵, která ustoupila od stanovení práva ministra vykonávat dohled nad působností Nejvyššího státního zastupitelství, odpovídá modernímu vývoji vztahu Ministerstva spravedlnosti ke státnímu zastupitelství, i když je státní zastupitelství v systému mocí zařazeno v oblasti moci výkonné.“⁶⁶

Postup státních zástupců v trestním řízení, včetně věcné příslušnosti státních zástupců v přípravném řízení trestním, je upraveno v části druhé JŘSZ, kde lze kromě dalšího nalézt v dalších částech také úpravu postupu státního zastupitelství při přezkoumávání pravomocných usnesení o zastavení trestního stíhání a postoupení věci jinému orgánu v řízení podle § 174a trestního řádu. Obsahem ustanovení § 40 ZSZ je výčet toho, co stanoví Ministerstvo vyhláškou, kromě jiného i jednacím řád státního zastupitelství.

2.4. Nezávislost a nestrannost státních zastupitelství, dílčí závěr

V přípravném řízení je státní zástupce pánem řízení a až na výjimky stanovené zákonem, není stranou a nemá ani její postavení.⁶⁷ To činí otázku jeho postavení, včetně otázky jeho nestrannosti a nezávislosti, v přípravném řízení trestním velmi významnou.

Prof. Fenyk ve Veřejné žalobě (rok vyd. 2001), v úvodu napsal: „*Na místo deklarovaného státního zastupitelství po vzoru tzv. první republiky legislativa vytvořila orgán, jenž jednoduše řečeno, není ani státním zastupitelstvím ani bývalou prokuraturou.*“⁶⁸

V podkapitole o nezávislosti a nestrannosti státních zastupitelství je na místě věnovat několik následujících poznámek předmětu ochrany veřejné žaloby. Prof. Klíma napsal: „*Státní zastupitelství je orgánem, který při výkonu své činnosti zastupuje v rámci své působnosti a stanovenými prostředky veřejný*

⁶⁵ Novela zákona o státním zastupitelství, provedená zák. č. 14/2002 Sb.

⁶⁶ KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*, 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 482-483, ISBN 80-7179-761-8. [online]. ©2015 [cit. 10.12.2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqgrpxi6tlgmya&tocid=nnptembqgrpxi6tlgmya>

⁶⁷ FENYK, J., D. CÍSAŘOVÁ, T. GRIVNA a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015. s. 177. ISBN 978-80-7478-750-8.

⁶⁸ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*. Praha: ASPI Publishing, 2003. s. 7. ISBN 80-86395-80-4

zájem, zejména zájem státu:“ a „*Státní zastupitelství bylo zřízeno jako soustava úřadů státu určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do jeho působnosti*“⁶⁹ Ústavně svěřenou působností státního zastupitelství je zastupování veřejné žaloby v trestním řízení, jako jediný je státní zástupce oprávněn podat žalobu a následně ji zastupovat v řízení před soudem.⁷⁰ Úloha státního zástupce je v různých stádiích trestního řízení proměnlivá, k čemuž přispívá samotná proměnlivost povahy veřejného zájmu. V trestním řízení vystupuje veřejný žalobce ve veřejném zájmu. To je zájem většinové společnosti na zjištění, zda ke spáchání trestného činu došlo a zda je z něj důvodně podezřelá konkrétní osoba. Státní zástupce se ale může stát i ochráncem obviněného, shledá – li, že se jeho zájem soukromý kryje se zájmem veřejným. Pokud zjistí veřejný zájem, že obviněný si zaslouhuje jeho ochranu proti nezákonnému odsouzení, je státní zástupce povinen mu ochranu poskytnout.⁷¹

Nezávislost a nestrannost státních zástupců závisí kromě jejich ústavního postavení také na struktuře státních zastupitelství, jejich organizaci, ustanovení dalších zákonných i podzákonných předpisů.

Prof. Fenyk rozlišuje vnitřní a vnější nezávislost státního zástupce. Vnitřní nezávislost se odvíjí ve dvou rovinách, a to jednak v rámci struktury státních zastupitelství a jednak uvnitř každého z nich. Vnější pak představuje nezávislost na politických vlivech či moci soudní.⁷²

V rozhodování státních zastupitelství je významným jeho monokratický princip, při výkonu moci soudní je uplatňován princip sborového rozhodování. Dalším principem pro činnost státních zástupců je princip legality, tedy v souladu se zákonem, a to za dodržení principu legality, tedy jednání z úřední povinnosti, přičemž je podstatné dodržení nestrannosti tohoto jednání. Státní zástupce v trestním řízení vychází především z tradičních zásad trestního řízení (např. zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zákaz retroaktivity nebo zásada obžalovací, vyhledávací, volného hodnocení důkazů).⁷³

⁶⁹KLÍMA, K. In: ZOUBKOVÁ, M. *Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním, bakalářská práce*, s. 23-24. Brno:2010

⁷⁰KLÍMA, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 603, ISBN 978-80-7380-140-3.

⁷¹FENYK, J., D. CÍSAŘOVÁ, D. T. GRIVNA a kol. *Trestní právo procesní*, 6. vyd. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015. s. 173. ISBN 978-80-7478-750-8.

⁷²FENYK, J. In: ZOUBKOVÁ, M. *Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním, bakalářská práce*, s. 37. Brno:2010

⁷³JIRÁSEK, J. a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. s. 249-250. ISBN 978-80-87576-57-1

Podle doc. Jiráňka nepatří atribut nezávislosti k ústavní charakteristice státního zastupitelství. Formální zařazení státního zastupitelství do moci výkonné, kde platí na rozdíl od moci soudní vztahy nadřízenosti a podřízenosti, však nezávislost státního zastupitelství jako orgánu sui generis nevylučuje. Zřejmá je nezávislost státního zastupitelství na moci soudní.⁷⁴

Podle prof. Klímy se princip monokracie uplatňuje pouze v rámci služební podřízenosti státních zástupců vedoucímu státnímu zástupci úřadu, u kterého působí. Nejvyšší státní zástupce nemá oprávnění přímým pokynem zasahovat do trestních věcí vedených nižším státním zastupitelstvím, které nebyly pravomocně skončeny.⁷⁵

K nezávislosti a nestrannosti státních zástupců se v minulosti vyslovil opakovaně v souvislostech a zejména v rámci odůvodnění i Ústavní soud České republiky a Nejvyšší soud.

Z odůvodnění nálezu Ústavního soudu č. 232/2011 Sb. (jednalo se o návrh Obvodního soudu pro Prahu 5 na zrušení ustanovení § 3 odst. 9 zákona č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 418/2009 Sb.): „*Ačkoliv tedy Ústava ani zákon č. 283/1993 Sb. blíže nekonkretizují charakter nezávislosti státního zástupce, Ústavní soud nepochybně, že z hlediska subjektivního, tedy v nárocích na schopnost státního zástupce „být odolným vůči jakýmkoliv (politickým, mediálním, občanským) tlakům“ (nález sp. zn. Pl. ÚS 12/10, bod 23), lze dovodit obdobné rysy jako u subjektivně nezávislého soudce. Tato „vnitřní nezávislost“ však může být vykonávána pouze v omezeném rámci „nezávislosti vnější“, respektive administrativní. Administrativní nezávislost je dána v případě soudců „systémovými, politickými a institucionálními podmínkami vytvořenými pro výkon skutečně nezávislé soudní moci“, které však ve struktuře státního zastupitelství absentují.“ a dále „Ústavní soud nepochybně význam nezávislosti státního zástupce při posuzování jednotlivých případů, ať již v přípravném řízení, kdy na jeho úvaze závisí, zda bude zahájeno trestní stíhání, či ve fázi jeho rozhodování o tom, zda jsou dány důvody k podání obžaloby či*

⁷⁴JIRÁSEK, J. a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. s. 250. ISBN 978-80-87576-57-1.

⁷⁵KLÍMA, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 606. ISBN 978-80-7380-140-3.

nikoliv. Jistě lze konstatovat, že jak z Ústavy, tak ze zákona č. 283/1993 Sb., ale i ze samotné zásady rovnosti účastníků řízení a spravedlivého procesu plyne požadavek nezávislého výkonu funkce státního zástupce, a to v rámci soustavy státního zastupitelství, která jakožto zvláštní samostatný orgán sui generis plní Ústavou a zákonem stanovený úkol vlastní pouze tomuto orgánu státní moci (srovnej rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2005 č. j. 6 As 58/2004-45 a ze dne 12. 11. 2009 č. j. 1 As 9/2009-86). Nicméně potencialita možného zásahu do výkonu funkce ať již vedoucího státního zástupce či řadových státních zástupců neumožňuje pohlížet na výkon funkce státního zástupce z hlediska nezávislosti výkonu funkce jako na výkon soudní moci.⁷⁶

K neexistenci garance zákonného státního zástupce se vztahuje usnesení Ústavního soudu ze dne 27.11.2012 sp.zn. IV. ÚS 3627/12, kde podle odůvodnění právo na zákonného zástupce Listina negarantuje, přičemž článek 38 Listiny nelze vykládat natolik extenzivně, že by jím poskytnuté záruky byly rozšířeny i vůči státnímu zástupci, a to z důvodu jeho rozdílného postavení v trestním řízení, jež nemá judiciální charakter. „Státní zastupitelství není orgánem, který stojí nad procesními stranami autoritativně a definitivně rozhoduje o vině a trestu obviněného, ale jakožto strana v trestním řízení (srov. ustanovení § 12 odst. 6 trestního řádu) plní jemu ústavně uloženou povinnost zastupovat veřejnou žalobu v trestním řízení (srov. článek 80 odst. 1 Ústavy) a dbá především na ochranu veřejného zájmu, což může vést k legitimní pochybnosti o nestrannosti státních zástupců při posuzování střetu základních práv a svobod a veřejného zájmu, ačkoli i v činnosti státního zastupitelství musí převažovat veřejný zájem na zákonném a spravedlivém rozhodnutí.“⁷⁷

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 7 Tz 5/2012 je rozhodnutím o stížnosti pro porušení zákona ministra spravedlnosti ve prospěch obviněné. Stížnost směřovala proti usnesení státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze v trestní věci vedené policejním orgánem Krajského ředitelství policie Středočeského kraje. Rozsudkem bylo napadené usnesení zrušeno. V dané věci dal státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze po svém rozhodnutí o stížnosti písemný pokyn státní zástupkyni Okresního

⁷⁶ Nález Ústavního soudu č. 232/2011 Sb. [online]. ©2016 [cit. 2016-1-20]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6mrtgixhg2zxmewta>

⁷⁷ LATA, J. a J. PAVLÍK. *Přehled judikatury ve věcech státního zastupitelství a státních zástupců*. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015, s. 129. ISBN 978-80-7478-779-9.

státního zastupitelství v Příbrami k opatření směřujícímu k zahájení trestního stíhání pro podezření ze spáchání zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. c) trestního zákoníku, jehož se měla dopustit obviněná. Po odnětí věci Okresnímu státnímu zastupitelství v Příbrami a jejím příkázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Mělníku napsal tentýž státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Mělníku přípis, kde vyjádřil nesouhlas s tím, že ve věci byla policejním orgánem provedena změna právní kvalifikace na přečin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330, odst. 1 trestního zákoníku a s případným odložením věci v případě, že obviněná bude mezitím postižena kárně. V dalším přípise bylo opět dovozeno, že se ve věci jednalo o úmyslný trestný čin. Dále byl o dovození úmyslného zavinění přečinu v dané věci odeslán z Krajského státního zastupitelství v Praze na Okresní státní zastupitelství v Mělníku přípis krajského státního zástupce okresní státní zástupkyni. Ani jeden z přípisů nebyl označen jako pokyn ve smyslu § 12d odst. 1 ZSZ. Dále z odůvodnění rozhodnutí: *„Za tohoto stavu je plně akceptovatelný názor ministra spravedlnosti, že Krajské státní zastupitelství v Praze vůči policejnímu orgánu prosadilo prostřednictvím Okresního státního zastupitelství v Mělníku své právní názory. Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze, který vykonával dohled a rozhodl o stížnosti obviněné proti usnesení policejního orgánu, byl vyloučen z rozhodování, neboť předtím fakticky dal pokyn k usnesení policejního orgánu, proti němuž směřovala stížnost. Vzhledem k tomu, že se na zmíněném faktickém pokynu významně podílel také sám krajský státní zástupce v Praze (tj. vedoucí státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze), bylo namístě, aby o stížnosti obviněné proti usnesení policejního orgánu rozhodl státní zástupce jiného krajského státního zastupitelství. Pouze tak mohla být zaručena nestrannost a objektivita přezkumu usnesení policejního orgánu a následného rozhodnutí o stížnosti. Z těchto důvodů Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze byl porušen zákon v ustanovení § 30 odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněné, zrušil napadené usnesení, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Plzni, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Tento státní zástupce rozhodne o stížnosti obviněné proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání. Nejvyšší soud vycházel z toho, že vzhledem k okolnostem*

posuzované věci lze podmínky pro spravedlivé řízení o stížnosti a pro nestranné a objektivní rozhodnutí zajistit pouze tím, že o stížnosti obviněné rozhodne státní zástupce jiného krajského státního zastupitelství než Krajského státního zastupitelství v Praze. Nejvyšší soud se neztotožnil s názorem obviněné uvedeným ve vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona, totiž že o stížnosti má rozhodnout státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze. Ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., na které obviněná odkazovala, má ten význam, že „nadřízeným státním zástupcem“ se rozumí státní zástupce státního zastupitelství nejbližší nadřízeného státnímu zastupitelství, u něhož je činný státní zástupce, který vykonává v přípravném řízení dozor. Pokud je nadřízený státní zástupce vyloučen a rozhodnout nemůže ani jiný státní zástupce téhož nadřízeného státního zastupitelství, je nadřízeným státním zástupcem ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce jiného státního zastupitelství stejného stupně.“⁷⁸

Na základě výše uvedených skutečností, získaných poznatků, názorů autorit a judikatury kapitoly třetí je možné vyslovit názor, že samotné zařazení článku 80 o státním zastupitelství do hlavy o moci výkonné Ústavy zřejmě nepředstavovalo úplně nejlepší řešení. V Ústavě Republiky Francie jsou ustanovení o veřejné žalobě zařazena v hlavě osmé o moci soudní. Ustanovení jsou obsáhlejší, byť i vlivem toho, že upravují i další náležitosti, než které přímo souvisejí s ústavním postavením právě veřejné žaloby. Nicméně na příkladu Francie se projevilo, že ani ve Francii není rozhodně prokuratura fakticky součástí moci soudní, jak koneckonců judikoval i Evropský soud pro lidská práva z 10.7.2008 (Medveděv versus Francie), francouzská prokuratura není soudním orgánem. Z dalších francouzských zákonných předpisů vyplývá, že se ve Francii v případě prokuratury jedná o monokratický systém založený i na prvcích hierarchie, nadto jsou zde i obecné pokyny ministra spravedlnosti, jak jsou zmíněny v podkapitole 2.2.

Z příkladu Francie lze vyvodit, že samotné zařazení veřejné žaloby, byť i v rámci moci soudní, v ústavě nemusí být ukazatelem toho, o jaký orgán se ve skutečnosti jedná, zda je to orgán soudní či součást exekutivy nebo orgán sui generis. Neméně důležité jsou další zákonné a podzákonné předpisy, organizace a samotná praxe.

⁷⁸LATA, J. a J. PAVLÍK. *Přehled judikatury ve věcech státního zastupitelství a státních zástupců*. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015, s. 80-82. ISBN 978-80-7478-779-9.

Autorka si dovoluje vyslovit názor, že ačkoli je vnější nezávislost pro veřejnou žalobu věcí zcela zásadní, názor prof. Fenyka prezentovaný ve Veřejné žalobě (vyd. 2001): „*Absolutní decentralizace v jednotné soustavě veřejné žaloby může sice odstranit nežádoucí centrální politické vlivy (prosazování vůle politických stran atd.), ale na druhé straně může vést k prosazování různých místních, stejně škodlivých vlivů (místní politické vlivy, klientelismus, přátelské a příbuzenské vazby atd.) a soustava je méně odolná vůči korupci.*“⁷⁹ je stále velmi aktuální, přičemž klientelismus i korupce mohou postupem času splývat a nabývat nových, skrytých a kvalifikovanějších podob.

Problematické aspekty hierarchického uspořádání a monokratického charakteru státních zastupitelství jsou prezentovány uvedenou judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. V přípravném řízení trestním pak mohou být některá negativa umocněna skutečností, že dohled je prováděn z největší části nad policejními orgány, které jsou sami ve své podstatě ozbrojeným bezpečnostním sborem včetně tomu vlastních služebních postupů a výrazné hierarchické struktury.

⁷⁹ FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby.*, Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.s. 27.

3. Státní zástupce a jeho úloha v přípravném řízení trestním

Trestní řízení má následující stadia: přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení, vykonávací řízení. Pro přípravné řízení je charakteristická jeho neveřejnost a písemnost, jeho úkolem je zjištění, zda došlo ke spáchání trestného činu a zjištění konkrétní osoby (osob) důvodně podezřelé z jeho spáchání.

Přípravné řízení je zahajováno na základě oznámení či jiných podnětů nebo také na základě vlastního zjištění orgánů činných v trestním řízení o tom, že mohl být spáchán trestný čin. Jeho úkolem je prověření podezření, že byl spáchán trestný čin, zajistit – opatřit podklady pro obžalobu – resp. její podání a pro hlavní líčení, chránit a šetřit práva všech osob. Rozlišujeme tři základní formy přípravného řízení trestního, a sice postup před zahájením trestního stíhání, vyšetřování a zkrácené přípravné řízení.

V přípravném řízení je státní zástupce pánem řízení, jeho postavení v tomto řízení je upraveno převážně trestním řádem, případně ZSZ nebo ZSVM. Obecně se činnost státního zástupce v trestním řízení řídí kromě dalšího zásadami uvedenými v § 2 trestního řádu. Státní zástupce je jediný, kdo může podat obžalobu nebo návrh na potrestání u příslušného soudu.

Státní zástupce vykonává v rámci přípravného řízení dozorovou činnost, rozhoduje o opravných prostředcích, podává návrhy, když o procesním úkonu rozhoduje soudce na jeho návrh a disponuje dalšími oprávněními a povinnostmi.

Navíc podle ustanovení § 161 odst. 4 trestního řádu koná státní zástupce vyšetřování o trestných činech spáchaných příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Vojenského zpravodajství anebo příslušníky Vojenské policie a vyšetřování o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů.

Ustanovení § 59 ZSVM ukládá státnímu zástupci ve věcech provinění mladistvých povinnost zvýšené pozornosti při výkonu dozoru, aby policejní orgány zacházely s mladistvými ohleduplně, a aby svou činnost organizoval tak, aby bylo možné ve všech vhodných případech využít přiměřená výchovná opatření a zvláštní způsoby řízení.⁸⁰

⁸⁰ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2221 ISBN 978-80-7400-465-0 [online]. © 2016 [cit. 2016-1-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>

Při výkonu dozoru ve věcech trestných činů právnických osob je povinností státního zástupce zaměřovat se na to, aby už ve fázi prověřování skutečností nasvědčujících spáchání trestných činů bylo pečlivě zvažováno, zda je skutečně prověřováno podezření ze spáchání některého z trestných činů uvedených ve výčtu v § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen TOPO).⁸¹

3.1. Dozorová činnost státního zástupce

Dozorová činnost státního zástupce spočívá zejména na ustanoveních §§ 157, odst. 2 a 174 odst. 2 trestního řádu. *„Dozor státního zástupce nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení lze vymezit jako soustavnou, systematickou a cílevědomou kontrolní činnost, vykonávanou průběžně v celém přípravném řízení.“* Státní zástupce zejména dozoruje činnost policejních orgánů, způsob, jakým přijímají oznámení či podněty, provádějí prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, dbá také na rychlost a kvalitu provádění trestního řízení a v neposlední řadě, aby nebyl nikdo krácen na svých právech a aby byla maximálně šetřena práva, do kterých bylo v rámci a z důvodů trestního řízení zasazeno.

Pro dozorovou činnost státního zastupitelství je důležité také ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, které ukládá policejnímu orgánu povinnost sepsat o zahájení úkonů trestního řízení záznam, který je povinen doručit do 48 hodin státnímu zástupci. Hrozí – li nebezpečí z prodlení, provede policejní orgán neodkladné a neopakovatelné úkony před sepsáním záznamu. Některá státní zastupitelství, nikoli všechna, požadují zasílání informací policejním orgánem i o skutečnosti, že vede ve věci tzv. prověřování ve smyslu § 158 odst. 1 trestního řádu, neboli věc je vedena v trestním protokolu policejního orgánu, ale dosud nebyly zahájeny úkony trestního řízení ve smyslu § 158 odst. 3 trestního řádu. Přesto se tímto způsobem státní zástupce nedozvídá o věcech vedených pod čísly jednacímí a přestupky, tedy o věcech, které policejní orgán eviduje, ale vede je v jiných protokolech než trestním a situaci zcela neřeší ani posílání denního přehledu hlášení událostí na státní zastupitelství.

Ke zjištění pachatele nebo k objasnění věci je státní zástupce oprávněn uložit policejnímu orgánu provedení takových úkonů, jež je tento oprávněn

⁸¹Ibidem, s. 221.

provést. Zákon výslovně stanoví, že může od policejního orgánu vyžadovat zprávy o jeho postupu, dokumenty, ale i spisy, a to i ty, kde dosud nebylo zahájeno trestní řízení. Dále je pravomocí státního zástupce dočasně odložit trestní stíhání nebo odejmout věc policejnímu orgánu a učinit opatření, aby byla přikázána orgánu jinému.⁸² V praxi je zpravidla doručen policejnímu orgánu dotaz na stav řízení nebo si státní zástupce současně nebo pouze vyžádá originál nebo opis trestního spisu. Policejní orgán je povinen pokyn státního zástupce neprodleně splnit.

Ust. § 157 odst. 3 trestního řádu pojednává o možnosti využití konzultanta státním zástupcem nebo policejním orgánem. Konzultantem může být také správní úřad, jiný orgán, vědecká či jiná významná instituce. Každý konzultant je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se v souvislosti s touto činností dozví, stejně tak je možné jej podobně jako znalce nebo tlumočníka vyloučit.

Ve vztahu k dozorové činnosti státního zástupce je podstatné i ustanovení § 157a trestního řádu § 157a, podle kterého může osoba, proti které se vede trestní řízení nebo poškozený požádat státního zástupce, aby byly odstraněny závady nebo průtahy v postupu policejního orgánu. Státní zástupce má povinnost takovou stížnost neprodleně vyřídit a žadatele vyrozumět. Podání žádosti není vázáno žádnou lhůtou. Jde – li o stejnou stížnost na postup státního zástupce, vyřizuje ji nejblíže vyšší státní zástupce.

Dalšími významnými prostředky výkonu dozoru státním zástupcem jsou zejména možnost dávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů po zahájení trestního stíhání konkrétní osoby policejním orgánem, vyžadovat spisy a provádět v nich prověrky za účelem kontroly postupu policejního orgánu nebo účastnit se provádění úkonů policejním orgánem anebo ho provést sám. Dále může policejnímu orgánu vracet věci s pokyny k doplnění a v neposlední řadě může rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu, ta může nahrazovat vlastními. U usnesení o odložení je pro takový postup státního zástupce lhůta 30 dnů ode dne jeho doručení. Státní zástupce může také přikázat, aby úkony prováděla jiná osoba služebně činná v policejním orgánu.⁸³ V této oblasti dlouhodobě převažovaly ústně uložené pokyny státních zástupců policejnímu orgánu, později bylo policejním orgánům interním aktem řízení

⁸²Ust. § 157 odst. 2 trestního řádu

⁸³Ust. § 174 odst. 2 trestního řádu.

Policie ČR uloženo o takových pokynech (podobně i úkoly podle § 157 odst. 2 trestního řádu) sepsat neprodleně úřední záznam, který měl být založen do ostatních písemností spisového materiálu, což nabylo na významu zejména po zavedení informačního systému Elektronického trestního řízení (dále jen IS ETŘ), kde je uchováván a nelze běžným uživatelským přístupem později měnit datum založení úředního záznamu ke spisu a ani ho měnit, aniž by bylo možné v historii informací o změně nalézt.

V nedávné době bylo uváděno do skutečně funkční praxe propojení IS ETŘ se státními zastupitelstvími tak, aby státní zástupci mohli kdykoli do spisů nahlížet. V IS ETŘ existují čtyři druhy protokolů, z nichž pouze jeden je protokolem trestních čísel (další jsou přestupky, čísla jednacích a přestupky s blokovým řízením). Státní zástupce má možnost nahlížet jen do dokumentů, které byly elektronicky založeny ke spisu, tedy jinak řečeno, že dokud policejní orgán – uživatel, neprovede akci „založit ke spisu“, nemá dokument pořadové číslo dokumentu ve spisu a státnímu zástupci se nezobrazuje. V budoucnu by takové řešení mohla být cesta, jak budou moci státní zástupci vykonávat kontrolu i nad přestupkovými spisy a případně posoudit, zda náhodou v některém přestupkovém spisu či dokonce pod číslem jednacím nejsou skutečnosti, které spíše nasvědčují, že byl spáchán trestný čin a zjednat nápravu bez ohledu na statistiky objasněnosti trestné činnosti. Je možné a vysoce pravděpodobné, že taková soustavná kontrola by přinesla výrazný posun v trestním řízení, oprostila by ho od části nežádoucích vlivů a v neposlední řadě přinesla skutečný obraz o alespoň registrované kriminalitě, protože zjednodušeně řečeno, cokoli dostane u Policie ČR číslo jednacích, je v IS ETŘ. Bohužel by popisovaná kontrola prováděná státním zastupitelstvím v IS ETŘ pravděpodobně narazila na personální problémy na straně státních zastupitelství, protože taková činnost je časově velmi náročná, navíc vyžaduje, aby se uživatelé naučili IS ETŘ dobře a rychle ovládat a orientovat se v něm.

Za zmínku v této podkapitole jistě stojí oprávnění nejvyšší státního zástupce podle § 174a trestního řádu, který může do tří měsíců od nabytí právní moci rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci a za tímto účelem vyžadovat potřebné spisy, dokumenty atd.

3.2. Rozhodovací činnost státního zástupce

Jedná se zejména o rozhodovací činnost státních zástupců o opravných prostředcích proti rozhodnutí policejních orgánů.

Obviněný je podle ustanovení § 160 odst. 7 trestního řádu oprávněn podat stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání jeho osoby ve smyslu § 160 odst. 1 trestního řádu, a to ve lhůtě tří dnů od jeho doručení - oznámení. O stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání, pokud stížnosti nevyhoví samotný policejní orgán v mezích stanovených zákonem⁸⁴, rozhoduje příslušný státní zástupce, případně jemu nadřízený státní zástupce, bylo – li usnesení o zahájení trestního řízení vydáno na základě jeho pokynu nebo souhlasu.⁸⁵

„Stížností lze napadnout každé usnesení policejního orgánu. Usnesení soudu a státního zástupce lze stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni.“⁸⁶ Stížnost má odkladný účinek.

Státní zástupce je povinen svá rozhodnutí řádně odůvodnit, tato jeho povinnost je při rozhodování o opravných prostředcích zvláště důležitá. K této povinnosti se vztahuje Nález Ústavního soudu ze dne 3.7.2003, sp. zn. III ÚS 511/02, ve kterém se jedná o ústavní stížnost proti rozhodnutí o opravném prostředku státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Českých Budějovicích proti usnesení o zahájení trestního stíhání policejního orgánu Služby kriminální policie a vyšetřování v Českých Budějovicích. Státní zástupce svoje rozhodnutí v daném případě řádně nezdůvodnil, navíc rozhodnutí policejního orgánu nahradil vlastním. Ústavní soud stížnosti vyhověl, napadené rozhodnutí státního zástupce zrušil a v odůvodnění uvedl: *„Dostatečnost odůvodnění rozhodnutí, které státní zastupitelství vydává, je proto nejen plněním zákonem stanovených požadavků, ale nadto je také výrazem ústavnosti, na níž jsou principy trestního řízení založeny (čl. 36 odst. 1 Listiny). S takto vyloženými zásadami však není ústavní stížností napadené rozhodnutí okresního státního zastupitelství v souladu, aniž by Ústavní soud jakkoli meritorně posuzoval důvodnost (oprávněnost) námitek stížnosti uplatněných stěžovatelem vůči rozhodnutí policejního orgánu. Jak z odůvodnění ústavní stížnosti, tak z obsahu spisu dotčeného okresního státního zastupitelství (sp. zn. 2 T 631/2002), jímž Ústavní*

⁸⁴Ust. § 146 odst. 1 trestního řádu

⁸⁵Ust. § 146 odst. 2 trestního řádu.

⁸⁶Ust. § 141 odst. 1 trestního řádu

soud provedl důkaz, se podává, že na konkretizované a také nikoli zcela bezvýznamné námitky stěžovatele reagovalo okresní státní zastupitelství apodiktickým a v podstatě nic neříkajícím závěrem, dle něhož (stěžovatelem napadený postup) byl „shledán zcela oprávněným“, aniž by bylo možno alespoň na rozhodovací důvody, které k takovému rozhodnutí okresní státní zastupitelství vedly, usoudit.“⁸⁷

Rozhodovací činnost státního zástupce však nemusí být vztažena jen k opravným prostředkům. Podle ustanovení § 175 odst. 1 trestního řádu je pouze státní zástupce oprávněn rozhodnout o zastavení, podmíněném zastavení nebo přerušení trestního stíhání a o postoupení věci jinému orgánu, podat obžalobu, sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení, rozhodnout o propuštění obviněného z vazby, o propuštění obviněného z vazby za současného nahrazení vazby některým opatřením nahrazujícím vazbu nebo o změně důvodů vazby, pominul-li některý z důvodů vazby, nařídít zajištění majetku obviněného a určit, na které prostředky a věci se toto zajištění nevztahuje, anebo zrušit takové zajištění, provést zajištění nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení a omezit nebo zrušit takové zajištění anebo věc z něho vyjmout, rozhodnout o zničení zajištěné věci podle § 81b, nařídít exhumaci mrtvol, navrhnout vyžádání obviněného z ciziny nebo vydání evropského zatýkacího rozkazu, provést předběžné šetření v řízení o vydání do ciziny nebo v řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu.⁸⁸

Státní zástupce rozhoduje také o přerušení nebo zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci, a to podle §§ 171 – 176 trestního řádu, kde jsou uvedeny konkrétní případy, kdy může státní zástupce přerušit nebo zastavit trestní stíhání nebo postoupit věc jinému orgánu. Usnesení o zastavení trestního stíhání a o postoupení věci je povinen doručit bezodkladně po právní moci Nejvyššímu státnímu zastupitelství.⁸⁹

Státní zástupce dále za podmínek a způsobem uvedeným v §§ 307 a 309 trestního řádu rozhoduje o podmíněném zastavení trestního stíhání a schválení narovnání a v neposlední řadě také rozhoduje o návrzích policejního orgánu. Za takový návrh lze požadovat také návrh na podání obžaloby podle § 176 trestního

⁸⁷ LATA, J. a J. PAVLÍK. Přehled judikatury ve věcech státního zastupitelství a státních zástupců. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015, s. 132-133. ISBN 978-80-7478-779-9.

⁸⁸Ust. § 175 odst. 1 písm. a) – j)

⁸⁹Ust.. § 173a trestního řádu

řádu. Jestliže policejní orgán má za to, že již provedl všechny úkony, které mu přísluší v rámci přípravného řízení trestního a které provést mohl a bylo jejich provedení zapotřebí, sepíše zpravidla návrh na podání obžaloby, kde označí osobu nebo osoby obviněných, popíše skutek i skutečnosti zjištěné v rámci prověřování, označí důkazy a věc spolu s originálem trestního spisu odešle příslušnému státnímu zastupitelství.

3.3. Oprávnění státního zástupce podávat návrhy

Jedná se o případy, kdy o provedení procesního úkonu rozhoduje soudce, jedním z takových procesních úkonů je vzetí obviněného do vazby nebo o dalším trvání vazby v přípravném řízení trestním.⁹⁰ Policejní orgán může podat po zahájení trestního stíhání konkrétní osoby státnímu zástupci podnět k podání návrhu na vzetí obviněného do vazby a zpravidla se tak i děje, nicméně státní zástupce není tímto podnětem vázán. O vzetí obviněného do vazby rozhoduje na návrh státního zástupce v přípravném řízení trestním soudce, stejně jako o dalším trvání vazby v přípravném řízení trestním.

Podobný mechanismus jako u vzetí obviněného vazby je v přípravném řízení zaveden i pro nařízení domovní prohlídky ve smyslu § 83 odst. 1 trestního řádu. Na návrh státního zástupce je oprávněn v přípravném řízení trestním nařídit domovní prohlídku příslušný soudce, v neodkladných případech pak soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána. Příkaz musí být písemný a odůvodněný a doručen osobě, u které se prohlídka koná. Obdobně se postupuje u prohlídky jiných prostor a pozemků.⁹¹

Mezi další návrhová oprávnění státního zástupce patří návrh na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 odst. 2 trestního řádu. V ust. § 88 odst. 1 trestního řádu je vymezení zločinů a trestných činů, při řízení pro které může být vydán příkaz k odposlechu a záznam telekomunikačního provozu, jestliže lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo – li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Přitom platí, že provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřipustné, takový záznam je policejní orgán ihned po zjištění této skutečnosti zničit, o tom má učinit záznam – protokol o zničení, do

⁹⁰Ust. § 73b odst. 1, 3 trestního řádu

⁹¹Ust. § 83a, odst. 1 trestního řádu.

spisu. Na návrh státního zástupce vydává příkaz v přípravném řízení trestním soudce.⁹² „Státní zástupce nebo policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci, informuje o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu osobu uvedenou v odstavci 2.“ To neplatí v případech uvedených v ustanovení následujícím.⁹³

V ustanovení § 88a je obsaženo další návrhové oprávnění státního zástupce ve vztahu k telekomunikačnímu provozu. Opět jsou v prvním odstavci vymezeny případy, kdy lze příkaz k vydání o uskutečněném telekomunikačním provozu opatřit. I v tomto případě rozhoduje na návrh státního zástupce v přípravném řízení trestním soudce a je zakotvena podobná informační povinnost státního zástupce nebo policejního orgánu vůči osobě, jejíž údaje o telekomunikačním provozu byly vyžadovány.

Dalším z návrhových oprávnění, kterému bude věnován prostor v rámci této podkapitoly, je návrh státního zástupce na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu. Podmínky takového postupu jsou upraveny ustanovením § 175a trestního řádu. V případě, že dojde ke sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce podává soudu návrh na schválení dohody v rozsahu této sjednané dohody, současně upozorní soud v případě, že nedošlo k dohodě o náhradě škody nebo o vydání bezdůvodného obohacení. Dohoda a další významné písemnosti pro řízení a rozhodnutí k návrhu připojí.⁹⁴

3.4. Další oprávnění a povinnosti státního zástupce, dílčí závěr

Mezi další oprávnění státního zástupce patří například oprávnění státního zástupce vyhradit si v přípravném řízení právo poskytnout informace o určité trestní věci. Policejní orgán může v takovém případě informaci poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.⁹⁵

Státní zástupce může dále vyžadovat podle ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z evidence cenných papírů.

⁹²Ust. § 88 odst. 2 trestního řádu

⁹³Ust. § 88 odst. 8, 9

⁹⁴Ust. § 175b trestního řádu.

⁹⁵Ust. § 8a odst. 3 trestního řádu

Při provádění mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení má státní zástupce uloženy povinnosti ustanovením § 92 ZMJS (kromě mnohých jiných), v rámci předběžného šetření se jedná zejména o zjištění skutečností důležitých pro další postup. Úloha státního zástupce v rámci mezinárodní justiční spolupráce bude dále podrobněji předmětem následující kapitoly.

V rámci přípravného řízení trestního je úkolem státního zástupce zejména dbát na zákonnost řízení. Jak bylo v kapitole čtvrté popsáno, jedná se o velmi rozsáhlou, ale také různorodou činnost a zejména v oblasti výkonu dozoru se nabízí otázka, zda jsou všechny úkoly prakticky proveditelné s ohledem na personální zajištění státních zastupitelství. Není ničím neobvyklým, že na jednoho státního zástupce okresního státního zastupitelství připadá v průměru pět až šest značně vytižených vyšetřovatelů, obdobný nebo ještě vyšší počet policistů služby kriminální policie a vyšetřování zabývajících se odhalováním a prověřováním trestné činnosti, ale nadto ještě průměrně jedno až dvě obvodní oddělení. Zmíněno bylo zavádění IS ETR na státní zastupitelství, které by mohlo v oblasti účinnosti dozoru státních zástupců přinést zlepšení. V kontextu s nálezem Ústavního soudu byla také zmíněna nezbytnost řádného odůvodnění rozhodnutí státními zástupci v oblasti rozhodovací činnosti o opravných prostředcích. Dále byla uvedena některá návrhové a další oprávnění a povinnosti.

4. Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a úloha státního zástupce

Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních je oblast, která prošla v nedávné minulosti velmi významnými změnami a její další relativně rychlý vývoj lze v kontextu teroristických útoků a posledního vývoje migrace do Evropy nadále očekávat. Je už poměrně delší dobu zjevné, že bez mezinárodní spolupráce v boji s kriminalitou, jež nepochybně zahrnuje i mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, nemůže být tento boj dostatečně účinný. V rovině takového pohledu se může nabízet otázka, zda nejsou pokroky v této oblasti pomalé a těžkopádné. Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních se však dotýká práva trestat – jednoho z aspektů vnitřní suverenity státu, coby vlastnosti státní moci, což zdůvodňuje pozvolný a poněkud opatrný charakter postupu. Podle prof. Fenyka lze suverenitu rozdělit na vnitřní a vnější, přičemž základem té vnější je plná způsobilost státu k právu a k právním úkonům ve sféře mezinárodního práva. Vnitřní je potom odrazem toho, že stát má výlučnou nejvyšší moc na svém státním území a akty cizí státní moci bez jeho souhlasu jsou zde vyloučeny.⁹⁶ Podle prof. Klímy znamená suverenita jednotu organizace i činnosti při uplatnění veřejného zájmu a nezastupitelnost v posláních a je uplatňována uvnitř státu ve vztahu k území a obyvatelstvu, ale také navenek při recipročním ovlivňování s dalšími suverenitami.⁹⁷

Podle subjektů, mezi nimiž probíhá, může mít mezinárodní justiční spolupráce různé podoby. Může probíhat mezi ústředními orgány dotčených zemí, jako jsou ministerstva, vláda nebo mezi justičními orgány těchto zemí, ale také na úrovni diplomatické.

Zásadní význam z hlediska mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních měl vstup České republiky do Evropské unie, byť spolupráce ve věcech trestních je uskutečňována i se státy mimo Evropskou unii, nicméně nezřídka značně obtížněji, zdlouhavěji a jsou případy, kdy se vůbec nepodaří v přiměřeném čase dosáhnout výsledku.

Historický vývoj mezinárodní justiční spolupráce v Evropě bývá v literatuře členěn na část do Maastrichtské smlouvy, Období mezi Maastrichtskou a Amsterodamskou smlouvou, Období mezi Amsterodamskou

⁹⁶Fenyk, J. a S. Kloučková. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2 aktualizované a doplněné vydání. 2005 Praha: Linde, a.s., s. 14. ISBN 80-7201-527-3.

⁹⁷ Klíma, K. a kol. (2011). *Státověda. 2. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. 82. ISBN 978-80-7380-296-7.

smlouvou a Lisabonskou smlouvou a období po Lisabonské smlouvě. V období před Maastrichtskou smlouvou to byl kromě dalších nových forem trestné činnosti terorismu, který dal významný impuls k jednáním a snaze o prohloubení mezinárodní justiční spolupráce, v roce 1977 byla sepsána Evropská úmluva o potlačení terorismu, jejímž nosným přínosem byly extradiční smlouvy mezi smluvními státy, v roce 2003 byla rozšířena Evropskou úmluvou o potlačení terorismu, jež rozšířila seznam trestných činů, které není možné považovat za politické. Dalším podstatným mezníkem období do Maastrichtu (1. listopadu 1993) se stala Prováděcí úmluva ze dne 19. 6. 1990, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. 6. 1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích⁹⁸ (dále jen Schengenská prováděcí úmluva), a to s ohledem na potenciální negativa provázející volný pohyb osob, byla zavedena kompenzační opatření. Dalším mezníkem byl Jednotný evropský akt v roce 1986, který kromě mnohého jiného deklaroval vůli spolupráce v boji s terorismem, zločinem, obchodem s drogami a uměleckými díly. Období mezi Maastrichtem a Amsterdamem (1993 – 1999) přineslo spolupráci ve třech pilířích, z nichž druhý a třetí zahrnovaly společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a policejní a soudní spolupráci v trestních věcech. Byly přijaty Úmluva o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie (1995, závazek vydávání osob ve zjednodušeném vydávacím řízení, když tyto osoby souhlasí) a Úmluva o vydávání mezi členskými státy Evropské unie (1996, nevydávání vlastních občanů, princip oboustranné trestnosti a vyloučení politických trestných činů). Ani jedna z těchto úmluv nebyla ratifikována a obě nahradilo Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu (2002). Pro období mezi Amsterdamem a Lisabonem (1999 - 2009) je na úseku mezinárodní justiční spolupráce charakteristické znění čl. 29 Smlouvy o Evropské unii „*Poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že rozvíjí společný postup členských států v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech a tím, že předchází rasismu a xenofobi a potírá je.*“⁹⁹Tohoto má být dosaženo mimo jiné i užší spoluprací justičních orgánů, byl založen Eurojust. Období po Lisabonské smlouvě, v níž byla mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech obsažena ve čtvrté kapitole Smlouvy o fungování

⁹⁸ Prováděcí úmluva ze dne 19.6.1990, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14.6.1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích, čl. 48-53.

⁹⁹ Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty, hlava VI., článek 29.

Evropské unie, institut Evropského veřejného žalobce byl zaveden v čl. 86 odst. Smlouva o Evropské unii, smlouva přinesla také nové vymezení, postavení a úkoly Eurojustu¹⁰⁰ Do tohoto období spadá také Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu (dále jen EZR) a s ním související náleží pléna Ústavního soudu PL US 66/04, jež se vyslovil o souladu implementace EZR do našeho trestního práva s ústavním pořádkem. Lisabonská smlouva opustila ústavní terminologii, označování legislativních aktů za evropské zákony, evropské rámcové zákony a evropská nařízení.¹⁰¹

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004 (Niceská smlouva). Pokud jde o změny v trestním právu procesním, potom byly mezi významnými novelami provedenými zákony č. 539/2004 Sb.¹⁰², 253/2006 Sb.¹⁰³, č. 457/2008 Sb.¹⁰⁴ nebo např. č. 122/2008 Sb.¹⁰⁵

V současné době je mezinárodní justiční spolupráce v České republice upravena zejména ZMJS, kterým byla nahrazena celá řada ustanovení trestního řádu. Mezi úvodními ustanoveními ZMJS jsou v ustanoveních §§ 4, 5, 7 ZMJS obsaženy obecné zásady mezinárodní justiční spolupráce, tedy záruka vzájemnosti, ochrana veřejného pořádku a zásada speciality. Mezinárodní justiční spolupráce nabývá těchto forem: právní pomoc, vydávání osob, předání a převzetí trestního řízení, uznání a výkon rozhodnutí ve vztahu k cizímu státu a průvoz osob. Trestní řád bude pro postupy stanovené ZMJS použitelný subsidiárně, zároveň je v ustanovení § 3, odst. 2 psáno, že podle ZMJS se postupuje, nestanoví – li mezinárodní smlouva jinak.

¹⁰⁰ Smlouva o fungování Evropské unie, hlava V. Prostor svobody, bezpečnosti a práva, kapitola 4, Justiční spolupráce v trestních věcech, čl. 85, bod 1.

¹⁰¹ Tomášek M. Et al. *Europeizace trestního práva*. Praha : Linde, a.s. , 2009. s. 48. ISBN 97880-7201-737-9

¹⁰² Úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy Evropské unie ze dne 29. května 2000, k níž Dodatkového protokolu ze dne 16. října 2001 a dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 8. listopadu 2001, Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 28. listopadu 2002, Rámcového rozhodnutí Rady o společném vyšetřovacím týmu ze dne 13. června 2002 a Schengenské prováděcí úmluvy.

¹⁰³ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazního prostředku...

¹⁰⁴ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti

¹⁰⁵ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zadržení a zabavení prostředků a výnosů z trestné činnosti, Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 22. července 2003 o boji s korupcí v soukromém sektoru.

4.1. Úloha státního zástupce v rámci mezinárodní justiční spolupráce

Významnou částí působnosti státního zástupce je provádění právního styku s cizinou, tedy mezinárodní justiční spolupráce (dále jen MJS), neboť právě státní zástupce na realizaci ZMJS podílí jako justiční orgán značnou měrou.¹⁰⁶

V ustanovení § 2 ZMJS jsou vymezeny pojmy justiční orgán, ústřední orgán, cizozemský orgán, mezinárodní smlouva, žádost o MJS a záruka vzájemnosti. Státní zastupitelství je vedle soudu justičním orgánem. Spolupráce státních zástupců, ale i soudů není jen s cizozemskými orgány, ale také mezi sebou navzájem a s orgány Policie ČR. Orgány Policie ČR nejsou považovány za justiční orgány, byť se na justiční spolupráci podílejí.¹⁰⁷ Důležitá role v tomto směru na Nejvyšším státním zastupitelství (dále jen NSZ), které je ústředním resp. centrálním orgánem vykonávajícím MJS ve vztahu k cizozemským orgánům v přípravném řízení trestním nebo poskytují metodickou pomoc nižším stupňům státního zastupitelství a orgánům Policie ČR.¹⁰⁸ V souvislosti s justičními orgány nelze opomenout ani Ministerstvo spravedlnosti, které není justičním orgánem, ale jsou mu zákonem v rámci MJS stanoveny kompetence a ve vztahu k justičním orgánům plní též pomocnou roli.

Další ustanovení části první ZMJS se vztahují k MJS obecně, stejně tak i k justičním orgánům. Podle ustanovení § 4 ZMJS je záruka vzájemnosti uplatněna tak, že když není MJS upravena mezinárodní smlouvou, vyhotoví justiční orgán žádosti cizozemského orgánu až po ujištění vzájemnosti, vyžádání zajišťuje ministerstvo, které takové ujištění o vzájemnosti vydá i v případě, že je vyhovění žádosti našeho justičního orgánu podmíněno protistranou právě takovým ujištěním, to neplatí o státech EU se vzájemným uznáváním. MJS se neposkytne, bylo – li by to v rozporu s ústavním pořádkem.¹⁰⁹

Justiční orgány se stýkají s cizozemskými přímo, umožňuje – li to mezinárodní smlouva nebo tento zákon, jinak prostřednictvím ústředních orgánů, stejně tak jiný způsob musí být upraven mezinárodní smlouvou nebo zákonem, styk je zpravidla písemný¹¹⁰

¹⁰⁶FENYK, J., D. CÍSAŘOVÁ, D., T. GRÍVNA a kol. *Trestní právo procesní*, 6. vyd. Praha: WoltersKluwerr, a.s., 2015. s. 176. ISBN 978-80-7478-750-8.

¹⁰⁷Důvodová zpráva k zákonu č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

¹⁰⁸Ibidem, s.176.

¹⁰⁹Ust. § 5 ZMJS

¹¹⁰Ust. § 8 ZMJS

Justiční orgán je povinen provádět úkony MJS bez zbytečného odkladu, zajištěné důkazy lze předat až po doručení originálu žádosti. V souladu s ustanovením § 27 odst. 1, 4 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů není třeba žádat Úřad pro ochranu osobních údajů o povolení, neboť se buď jedná o členské státy EU a v případě třetích zemí je problematika ošetřena zvláštním zákonem – ZMJS.¹¹¹ Ustanovení § 10 ZMJS stanoví technická pravidla pro přebírání a předávání osob a věcí, nikoli postupy právní (jako jsou např. předávání osob na základě EZR)¹¹². Povinnost justičního orgánu je zajistit překlad do cizího jazyka v případě žádosti o MJS, překlad poskytnutého zajišťuje orgán, který ho potřebuje pro svůj postup v trestním řízení. „Mezinárodní smlouvy obvykle upravují jednoznačně, zda může být žádost justičním orgánem vyžadujícím právní pomoc přímo sepsána v cizím jazyce“¹¹³ nebo jaký má být jiný postup ohledně překladu. Ověřování písemností a nutná obhajoba je upravena v ustanoveních §§ 13-14 ZMJS.

Pro Evropskou justiční síť¹¹⁴ jmenuje ministr spravedlnosti státní zástupce s jejich souhlasem. Jejich úkolem je vhodným postupem přispívat k rychlosti a efektivnosti trestního řízení. „V rámci Evropské unie jsou styční soudci a státní zástupci vysíláni podle společné akce (96/277/JHA) ze dne 22. dubna 1996, která vytváří rámec pro výměnu styčných soudců a státních zástupců za účelem zlepšení justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie. Do jiných států budou styční soudci nebo státní zástupci vysíláni na základě dohody uzavřené mezi představiteli příslušných ústředních orgánů dotčených států (ministry spravedlnosti), v níž budou upraveny otázky působení soudců nebo státních zástupců České republiky v daném cizím státě.“¹¹⁵

Velmi důležitým pro státní zástupce při plnění úkolů v rámci MJS v přípravném řízení trestním je Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (/dále jen POP), kterým byl nahrazen předchozí Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 1/2011, o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech a

¹¹¹NOVOTNÁ, J. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním*, 3. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, s.11. ISBN 978-80-7400-568-8.

¹¹²Ibidem, s. 11.

¹¹³Ibidem, s.73.

¹¹⁴Ust. § 34 ZMJS

¹¹⁵Důvodová zpráva k zákonu č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, k ust. § 35

dvě jeho změny, a sice č. 2/2011a a č. 6/1212 a který stanoví podrobnosti postupu státních zástupců v MJS.

POP stanoví postup státních zástupců hlavně při vydání osoby, předání osoby na základě EZR, vyžádání právní pomoci v cizím státě a jejího poskytnutí, předání a převzetí trestního řízení z cizího státu, uznání a výkon cizozemského rozhodnutí na území České republiky, uznání a výkon rozhodnutí jiných členských států EU, styku se zastupitelskými úřady akreditovanými Českou republikou.¹¹⁶

Je – li podle mezinárodní smlouvy (dále jen MS) nebo na základě ZMJS možný přímý právní styk státních zástupců s cizozemskými orgány, je možné využít mezinárodní odbor NSZ pro tento styk pouze výjimečně. Pro zaslání se využívá provozovatele poštovních služeb (dále jen pošta). Cizozemskému ústřednímu orgánu státního zástupce žádost zašle, pokud se mu nepodaří ani prostřednictvím Atlasu ani za pomoci NSZ zjistit příslušný cizozemský orgán.¹¹⁷ V čl. 14 je stanoveno, jak mají vypadat písemnosti MJS po formální i jazykové. Pokud státního zástupce adresuje písemnost cizozemskému zastupitelskému úřadu akreditovanému pro ČR, zasílá jej poštou, když má tento úřad sídlo v ČR, v případě sídla mimo ČR potom prostřednictvím podatelny Ministerstva zahraničních věcí.¹¹⁸

Státního zástupce ověřuje podle spisového materiálu při každém omezení osobní svobody osoby s cizí státní příslušností, zda byla splněna povinnost jej poučit o právu spojení se zastupitelským úřadem a případné další povinnosti ohledně informování o zadržení cizince mohou být upraveny MS. Státního zástupce je povinen dále informovat mezinárodní odbor NSZ o podání návrhu na vzetí osoby do průvodní vazby a o rozhodnutí soudu o této vazbě. Státního zástupce má dále informační povinnost vůči mezinárodnímu odboru NSZ a navíc také mezinárodnímu odboru trestnímu Ministerstva spravedlnosti v případě, že vyřizuje žádost o MS ohledně trestného činu, k němuž stíhání zavazují některé vyjmenované MS (letecká doprava, terorismus, námořní plavba). Podání určená orgánům EU se neopatřují překladem.¹¹⁹

¹¹⁶Čl. 1 POP

¹¹⁷Čl. 2 POP

¹¹⁸Čl. 9-10 POP

¹¹⁹Čl. 11-14 POP

Ze shora uvedeného vyplývá, že postavení státního zástupce v MJS je klíčové, jeho postupy jsou podřízeny právní úpravě zákonné i podzákonné a v přípravném řízení trestním je tato jeho role ještě výraznější.

Státní zástupce má kromě dalších podle ZMJS celou řadu oprávnění a povinností. S ohledem na plánovaný a požadovaný rozsah této práce budou v následující části diplomové práce zmíněny dvě formy MJS.

4.2. Některá významná oprávnění a povinnosti státního zástupce v rámci MJS, vydávací řízení

Vydávací řízení, které může být prováděno na základě MS nebo bez smluvního základu, bylo v České republice dříve upraveno v ustanoveních §§ 382 – 402 trestního řádu, nyní je obsaženo v ustanoveních § 78 na násl. ZMJS. Jedná se o vyžádání osoby z cizího státu nebo o vydání osoby do cizího státu.

Pro vydání osoby z cizího státu státní zástupce podává v přípravném řízení soudci návrh na podání žádosti o provedení opatření ministerstvem nezbytných pro vyžádání osoby z cizího státu, a to ve lhůtě jednoho roku od marného vydání příkazu k zatčení, zadržení, dodání do výkonu trestu apod.¹²⁰ V případě, že věc nesnese odkladu, navrhne v přípravném řízení státní zástupce soudu, aby ministerstvo požádalo cizí stát o uvalení předběžné vazby.¹²¹

Zjistí –li státní zástupce, že v České republice je proti osobě vedeno ještě jiné trestní řízení nebo nařízen výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo s ním spojené ochranné opatření, informuje dozorové zástupce dalších zjištěných věcí. Dozorový zástupce následně posoudí, zda nejsou důvody pro podání takového návrhu i v jím dozorované věci.¹²² V Čl. 18, odst. 6-8 POP je popsán postup státního zástupce v případě, že jsou dány důvody pro přerušení trestního stíhání podle § 173 trestního řádu a jeho povinnost vyrozumět soud a mezinárodní odbor trestní Ministerstva spravedlnosti v případě, že osoba do podání obžaloby nebyla vydána. V případě, že soud nevyhoví návrhu státního zástupce, informuje tento mezinárodní odbor NSZ.

¹²⁰Ust. § 79 ZMJS

¹²¹Ust. § 81 ZMJS

¹²²Čl. 18 POP

Je – li vydání osoby podmíněno poskytnutím ujištění týkajícího se trestního řízení, přihlíží ministerstvo při posuzování, zda ujištění poskytnout, také ke stanovisku státního zástupce, jedná – li se o přípravné řízení trestní.¹²³

Úkolem státního zástupce je, aby bylo ověřeno před podáním návrhu soudu na podání žádosti o provedení nezbytných opatření pro vyžádání osoby z cizího státu, že se tato osoba nenachází ve vazbě nebo výkonu trestu nepodmíněného odnětí svobody apod.¹²⁴

Pokud se zjistí důvody pro odvolání po podání žádosti o provedení nezbytných opatření pro vyžádání osoby z cizího státu, státní zástupce podá návrh na její odvolání.¹²⁵

Státní zástupce dbá na dodržování speciality vyjádřené v § 85 ZMJS, tedy, že osoba nemůže být stíhána za skutky spáchané před jejím vydáním, pro něž nebyla vydána. Státní zástupce také posoudí důvody pro předání trestního řízení do cizího státu, nebyla – li osoba vydána, jestliže byly dodatečně zjištěny skutečnosti, pro které nemůže být vydána nebo byl např. odvolán příkaz k zatčení.¹²⁶

Státní zástupce v případě povolení vydání osoby cizím státem a odložení jeho provedení může v přípravném řízení podat návrh soudu k podání návrhu ministerstvu o žádost o dočasné vydání této osoby, je – li to nezbytně nutné za účelem provedení úkonů trestního řízení.¹²⁷

Při vydávání osoby do cizího státu je k postupu ve věci příslušné státní zastupitelství, jež působí u krajského soudu v jehož obvodu byla osoba, o jejíž vydání jde, zadržena, nebo nedošlo – li k jejímu zadržení, v jehož obvodu má pobyt.¹²⁸ K přijetí žádosti o vydání je příslušné ministerstvo, má – li žádost všechny náležitosti, postoupí ji příslušnému státnímu zastupitelství.¹²⁹ Státní zástupce následně zahájí předběžné šetření za účelem zjištění, zda vydání osoby nebrání skutečnosti uvedené v § 94 ods. 1 ZMJS, o započetí šetření vyrozumí mezinárodní odbor NSZ. Následně státní zástupce spolupracuje na zjišťování dalších informací také s orgány Policie ČR. Pokud cizí stát například nedoplní

¹²³Ust. § 82 ZMJS

¹²⁴Čl. 18 POP

¹²⁵Ust. § 84 ZMJS

¹²⁶Ust. § 84 odst. 1 ZMJS

¹²⁷Ust. § 86 ZMJS

¹²⁸Ust. § 87 ZMJS

¹²⁹Ust. § 88, odst. 2 ZMJS

všechny požadované náležitosti, státní zástupce ukončí předběžné šetření, o čemž vyrozumí ministerstvo.¹³⁰

Státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán může zadržet osobu, o jejíž vydání jde, je – li dán důvod předběžné vazby a splnění jejích dalších podmínek. Státní zástupce může podat předsedovi senátu návrh na vzetí osoby, o jejíž vydání jde, do předběžné vazby.¹³¹ V neposlední řadě je státní zástupce oprávněn podat v přípravném řízení návrh předsedovi senátu na odložení vydání osoby.¹³² Úkolem státního zástupce je dbát na řádné poučení osoby, o jejíž vydání jde.

K vydávacímu řízení je třeba uvést, že není přehršel případů z praxe, na nichž by bylo vhodné ukázat jeho praktický průběh a pokud takové jsou, většinou není možné je zveřejnit. Přesto v rámci Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje je jeden případ, k němuž má pracovní vztah i autorka této práce a o němž již značná část informací byla zveřejněna, takže jeho vyžití v rámci této práce nemůže být problém. Není výjimkou, že takové případy nekončí zahájením trestního stíhání konkrétní osoby, ačkoli je pachatel znám, a takový je i osud níže popsaného případu. Na jaře roku 2004 byla u obce Chrást nalezena mrtvola. Při ohledání místa nálezu bylo zjištěno, že se jedná o mrtvolu muže, který zemřel násilnou smrtí a že místo nálezu není místem, kde muž zemřel. Byla nařízena soudní pitva, která potvrdila, že jedná o násilnou smrt, kterou způsobil v té době neznámý pachatel. Doklady nalezené u mrtvoly učinily identifikaci mrtvého snadným úkolem, jednalo se Moldavana, který v České republice pracoval a bydlel se svým krajanem na ubytovně. Po provedení rozsáhlého prověřování včetně provedení celé řady odborného zkoumání a výslechů osob bylo zjištěno, že pachatelem vraždy je rovněž Moldavan, jehož trestní stíhání bylo policejním orgánem zahájeno podle § 160 odst. 1 trestního řádu, bylo vedeno řízení proti uprchlému ve smyslu § 302 trestního řádu. Krajskému státnímu zastupitelství v Plzni byl zaslán na začátku roku 2005 podnět k podání návrhu na vydání mezinárodního zatýkacího rozkazu ve smyslu § 384 trestního řádu. V té době měl policejní orgán informace o tom, že obviněný se nachází v Rusku, tuto informaci samozřejmě krajské státní zástupkyni sdělil. Krajská státní zástupkyně podala návrh k Okresnímu soudu Plzeň město, kterým byl již na konci února 2005 vydán

¹³⁰Ust. § 92 ZMJS

¹³¹Ust. §§ 93-94 ZMJS

¹³²Ust. § 99 ZMJS

mezinárodní zatykáací rozkaz na obviněného a jím zaslán také na mezinárodní odbor trestní Ministerstva spravedlnosti. Ministerstvo zajistilo cestou Interpolu Praha pátrání po osobě obviněného. Zprvu spolupráce konzulátu v Moldávii vypadala nadejně, později ale moldavský konzul odmítl bez jakéhokoli důvodu další spolupráci. Pachatel byl o tři roky později odsouzen v nepřítomnosti Krajským soudem v Plzni pro trestný čin vraždy. Odsouzený do dnešního dne, tj. 12 let od spáchání vraždy, justičním i policejním orgánům uniká.

4.3. Některá významná oprávnění a povinnosti státního zástupce v rámci MJS, předávací řízení mezi členskými státy EU

Pro předávání osob mezi členskými státy EU je zásadní EZR, který je definován v ustanovení § 190 ZMJS jako rozhodnutí vydané soudem České republiky za účelem zatčení a předání osoby z jiného členského státu do České republiky za stanoveným účelem nebo rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu za účelem zatčení a předání osoby do tohoto státu za stanoveným účelem. V předávacím řízení má státní zástupce také velmi podstatnou roli, některé oprávnění a povinnosti se přitom vydávacímu řízení mohou podobat.

Před podáním návrhu soudu na vydání EZR státní zástupce zajistí prověření, aby bylo ověřeno před podáním návrhu soudu na vydání EZR, že se tato osoba nenachází ve vazbě nebo výkonu trestu nepodmíněného odnětí svobody apod. Současně s návrhem na vydání EZR podá rovněž návrh na vydání příkazu k zadržení nebo příkazu k zatčení, nejsou – li už vydány, v takovém případě na něj odkáže. Pokud není známo místo pobytu osoby, o jejíž předání jde, ještě současně státní zástupce navrhne podání žádosti o provedení nezbytných opatření pro vyžádání osoby z cizího státu.¹³³

Státní zástupce poskytne soudu v přípravném řízení součinnost při zjištění dodatkových informací žádaných příslušným orgánem a jejich doplnění pro účely rozhodnutí o předání.¹³⁴ Zjistí – státní zástupce, že v České republice je proti osobě vedeno ještě jiné trestní řízení nebo nařízen výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo s ním spojené ochranné opatření, informuje dozorové zástupce dalších zjištěných věcí. Dozorový zástupce následně posoudí, zda nejsou

¹³³ Čl. 33 odst. 2 POP

¹³⁴ Ust. § 193/2, bod 7 ZMJS

důvody pro podání takového návrhu i v další dozorované věci.¹³⁵ V Čl. 33, odst. 6 POP je popsán postup státního zástupce v případě, že jsou dány důvody pro přerušení trestního stíhání podle § 173 trestního řádu a je jeho povinnost vyrozumět soud a mezinárodní odbor trestní Ministerstva spravedlnosti v případě, že osoba, na niž byl vydán EZR, do podání obžaloby nebyla předána. V případě, že soud nevyhoví návrhu státního zástupce, informuje tento mezinárodní odbor NSZ.¹³⁶

Pokud státní zástupce v průběhu přípravného zjistí, že nastaly důvody pro odvolání EZR, podá návrh na jeho odvolání.¹³⁷ Státní zástupce dbá na dodržování speciality vyjádřené v § 198 ZMJS, tedy, že osoba nemůže být stíhána za skutky spáchané před jejím předáním, pro něž nebyla předána. Státní zástupce také posoudí důvody pro předání trestního řízení do cizího státu ve smyslu, pokud osoba nebyla předána ve smyslu čl. 35 POP.

Státní zástupce v případě povolení předání osoby cizím státem nebo v průběhu řízení o předání osoby a odložení jeho provedení může v přípravném řízení podat návrh soudu k podání návrhu ministerstvu o žádost o dočasné předání této osoby, je – li to nezbytně nutné za účelem provedení úkonů trestního řízení.¹³⁸

Při předávání osoby do cizího státu je k postupu ve věci příslušné státní zastupitelství, jež působí u krajského soudu, v jehož obvodu byla osoba, o jejíž předání jde, zadržena, nebo nedošlo – li k jejímu zadržení, v jehož obvodu má pobyt.¹³⁹ Je – li EZR doručen nepřislušnému orgánu, neprodleně jej dle místní příslušnosti postoupí.¹⁴⁰ Státní zástupce následně zahájí předběžné šetření za účelem zjištění, zda předání osoby nebrání skutečnosti uvedené v § 205 ZMJS, o započetí šetření vyrozumí mezinárodní odbor NSZ. Následně státní zástupce spolupracuje na zjišťování dalších informací také s orgány Policie ČR. Pokud cizí stát například nedoplní všechny požadované náležitosti, státní zástupce ukončí předběžné šetření, o čemž vyrozumí mezinárodní odbor NZS.¹⁴¹ Předběžné

¹³⁵ Čl. 33 odst. 4, 5 POP

¹³⁶ Čl. 33, odst. 8 POP

¹³⁷ Ust. § 197 ZMJS

¹³⁸ Ust. § 200 ZMJS

¹³⁹ Ust. § 202 odst. 1 ZMJS

¹⁴⁰ Ust. § 202 odst. 2 ZMJS

¹⁴¹ Ust. § 203 odst. 8 ZMJS

šetření je zahájeno zadržením osoby, o jejíž předání jde, nebo vyžádáním potřebných zpráv.¹⁴²

Státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán může zadržet osobu, o jejíž předání jde, je – li dán důvod předběžné vazby a byl – li vydán EZR. Státní zástupce může podat předsedovi senátu návrh na vzetí osoby, o jejíž předání jde, do předběžné vazby.¹⁴³

Na rozdíl od vydávacího řízení, je případů realizace EZR poměrně více, a proto bylo možné vybírat. Na jaře roku 2011 bylo ve Spolkové republice Německo odcizeno osobní motorové vozidlo zn. AUDI. Dva pachatelé, oba polské státní příslušnosti, s odcizeným vozidlem zamířili do České republiky, kde využívali finanční hotovost, kterou ve vozidle našli, k realizaci výletů po Čechách. Ubytovali se přitom v jednom z berounských hotelů. Necelý týden po odcizení motorového vozidla si posádka s vozidlem všimla na odstavném parkovišti u dálnice D5 policejní hlídka, která záhy po provedené lustraci zjistila, že na vozidle jsou osazeny RZ, které byly odcizeny a patřily na jiné vozidlo. Došlo k pronásledování vozidla, kdy pachatelé byli dostiženi až v Plzni. Ještě téhož dne byl policejní orgán Městského ředitelství Plzeň vyrozuměn o tom, že na Krajské státní zastupitelství v Plzni byla doručena žádost Státního zastupitelství Weiden o zadržení obou pachatelů a zajištění odcizeného motorového vozidla včetně specifikovaných předmětů v něm před jeho odcizením uložených a ještě téhož dne byl na Krajské státní zastupitelství v Plzni doručen EZR Státního zastupitelství ve Weidenu. Oba pachatelé byli zadrženi podle § 410 trestního řádu ve spojení s § 395 odst. 1 trestního řádu policejním orgánem Městského ředitelství v Plzni po vydání souhlasu se zadržením Krajským státním zastupitelstvím v Plzni a byl proveden jejich výslech. Následujícího dne byli rozhodnutím předsedy senátu Krajského soud Plzni vzati do předběžné vazby, o dva dny později bylo ukončeno předběžné šetření Krajského státního zastupitelství v Plzni a bylo rozhodnuto Krajským soudem v Plzni o předání obou pachatelů na základě vydaného EZR a byla přeměněna předběžná vazba na vazbu předávací podle § 411 odst. 4 trestního řádu.

Porovnání případů - kazuistiky, v podkapitole 5.2. a 5.3. je jen potvrzením velkého přínosu EZR v rámci justiční spolupráce mezi členskými zeměmi EU. Zároveň je zjevné promítnutí úlohy justičních orgánů v mezinárodní justiční

¹⁴² Ust. § 203 odst. 2 ZMJS

¹⁴³ Ust. §§ 204 ZMJS

spolupráci do praxe a také náročnost provedení těchto úkonů, včetně rychlého časového sledu u EZR.

Závěr

Diplomová práce je svým základním rozdělením koncipována do čtyř kapitol, které představují čtyři oblasti, z nichž zejména autorka vychází při úvahách o charakteru veřejné žaloby v přípravném řízení trestním v České republice.

V kapitole první, která je uvedena velmi stručnou zmínkou o dějinách před rokem 1950 byl popsán vývoj veřejné žaloby od poloviny minulého století do současnosti. Podoba prokuratury v době nesvobody a některé aspekty její činnosti se pochopitelně negativně odrazily v jejím vnímání veřejností. Jak je v textu konstatováno, po roce 1948 se prokuratura měnila v orgán, jehož koncept se stále vzdaloval od pojetí, jaké by bylo očekáváno v demokratickém státu. V podkapitole druhé kapitoly první, o období mezi rokem 1989 a 1994, jsou podrobněji popisovány konkrétní zákony, kterými byly provedeny změny v trestním řádu a současně popsány tyto změny před novelou a po ní. Jednalo se zejména o oprávnění tehdy prokurátorů k zásahům do práv a svobod osob, jako byla např. domovní prohlídka apod. Ve zmiňovaných změnách v obd. 1989-1994 a pozd. je patrná tendence přenášet rozhodovací pravomoci z tehdejších prokurátorů na soud a ponechat jim spíš oprávnění návrhu. Velmi podstatné je, že s přijetím ZSZ byl zrušen všeobecný dozor prokuratury. Změny provedené v ZSZ od počátku jeho platnosti do současnosti byly podrobně popsány a analyzovány v podkapitole třetí kapitoly první a bylo zjištěno, že přes jejich relativně značné množství se jen podstatně menší část z nich vůbec nějak dotýká působnosti státního zástupce v trestním řízení, převážná část se vztahuje k organizačním a personálním záležitostem, ačkoli význam těchto změn zdánlivě nepodstatných skutečností nemusí být zcela zanedbatelný. V podkapitole třetí je popsán systém nynějšího ZSZ a jsou zde také uvedeny principy, které byly od nového pojetí veřejné žaloby očekávány.

V druhé kapitole o ústavním postavení veřejné žaloby, soustavě státních zastupitelství a nezávislosti a nestrannosti státních zastupitelství se podkapitola první ještě vrací k návrhům a diskuzím, které provázely zařazení veřejné žaloby do hlavy třetí Ústavy, v rámci moci výkonné. Zejm. prof. Fenyk byl ve svých komentářích k ústavnímu postavení státních zastupitelství kritický. Ani názor prof. Klímy nebyl nijak příznivý, ostatní zmiňovaní autoři se spíše spokojili s konstatováním, že veřejná žaloba je u nás součástí moci výkonné, jejich komentáře jsou ale z pozdější doby než ty od prof. Fenyka a prof. Klímy. V rámci

druhé kapitoly byl pro její účely proveden autorkou překlad některých článků hlavy osmé francouzské ústavy vztahujících se k moci soudní, do které je v ní zařazena i veřejná žaloba. Autorka se dále zabývala i některými, pro tuto práci zajímavými, ustanoveními francouzského trestního řádu a zákona o organizaci justice ve Francii. Je prezentován názor doc. Koudelky o tom, že francouzská prokuratura může působit dojem součásti soudní moci, ale fakticky je podřízena Ministerstvu veřejných věcí. Autorka práce po studiu částí pramenů francouzského práva výše uvedených tento názor pana doc. Koudelky sdílí. V podkapitole třetí kapitoly druhé je popsán právní rámec působnosti a fungování státních zastupitelství, jejich struktura a také územní působnost, která ne vždy splývá s územní působností územně samosprávných celků. Jsou rozebrány vnitřní vztahy, jmenování vedoucích státních zástupců, státních zástupců a dalších státních zástupců a vzájemné kompetence, formy a pravidla spolupráce. Také jsou zmíněny oprávnění ministra spravedlnosti ve vztahu k veřejné žalobě. Prof. Fenyk zastával ve svých komentářích a publikacích k otázce nezávislosti státních zástupců poměrně skeptický postoj. Zmiňoval proměnlivost úlohy státního zástupce napříč stadii trestního řízení v kontextu proměnlivosti veřejného zájmu a tím velký význam nezávislosti státních zástupců zejména v přípravném řízení trestním. Jsou zmíněny další názory odborníků, nálezy Ústavního soudu a rozsudek nejvyššího soudu. Odborníci se shodují, že se jedná o monokratický hierarchicky uspořádaný orgán, na toto konstatování se také většinou omezili, nicméně bylo psáno, že nezávislost státních zástupců nepatří ústavním charakteristikám státního zastupitelství. Ve stejném duchu judikoval i Ústavní soud, ačkoli doplnil, že nezpochybňuje jeho nezávislost v konkrétních případech. Jak prezentovala autorka v dílčím závěru na konci druhé kapitoly v kontextu s názorem prof. Fenyka, podle jejího názoru je navzdory opravdu zásadnímu zabránění zásahům do vnější nezávislosti státních zastupitelství stejně nebezpečné v decentralizované soustavě prosazování místních škodlivých vlivů, včetně klientelismu apod. Na příkladu Francie potom lze odvodit, že samotné zařazení veřejné žaloby v rámci moci soudní nemusí mít za následek ani to, že se bude jednat o orgán soudní, ale ani její nezávislost na exekutivě. Zdá se, že úpravy postavení prováděné zákony jsou neméně významné, byť v rámci přípravného řízení trestního je již systém poměrně dobře, až na drobné výjimky, propracován. Dle názoru autorky jsou možná negativa spíš přičitatelná monokratickému systému veřejné žaloby, ale také, a to pravděpodobně v mnohem větší míře, jisté

uzavřenosti orgánů činných v přípravném řízení trestním, ačkoli u soudu to tak není. Nicméně státní zástupci a policejní orgány mohou každý zvlášť vytvářet pomyslné uzavřené skupiny s navyklymi postupy a zaběhlým skupinovým právním vědomím.¹⁴⁴ U policejních orgánů je tento prvek velmi silný a o tzv. „okresním právu“ se stále tiše mluví, navíc dojde - li v rámci Policie ČR k nějakým větším organizačním změnám souvisejícím se změnou územní působnosti nebo při změnách služebního zařazení, přichází často i zajímavá zjištění o jiné praxi.

Kapitola třetí je věnována okrajově vymezení některých pojmů, ale důkladněji charakteristice státního zástupce jako pána řízení v přípravném řízení trestním, jeho oprávněním a povinnostem, včetně popisu postupů podle ustanovení zákona. S dozorovou činností jsou zmíněny některé praktické problémy, např. související s personální obsazeností státních zastupitelství nebo zaváděním IS ETR státním zástupcům i s možnými přínosy a očekávanými problémy. U rozhodovacích pravomocí je kromě jejich výčtu a popisu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím policejního orgánu obsahem i náleží Ústavního soudu ve věci státním zástupcem řádně neodůvodněného rozhodnutí ve věci stížnosti obviněného proti rozhodnutí policejního orgánu. Jsou popsána oprávnění podávat návrhy a velmi stručně mechanismus praktického provedení. V dílčím závěru jsou řešeny praktické problémy zejména dozorové činnosti státních zastupitelství, jak již jsou výše zmíněny.

Zvláštní kapitola, čtvrtá, byla věnována úloze státního zástupce v rámci MJS ve věcech trestních, a to bez zamýšleného cíle celou oblast obsáhnout, neboť to by ani v rámci této práce nebylo možné. Zásadní význam státních zástupců v této oblasti je často přehlížen, jakkoli se jedná o oblast skutečně rozsáhlou, obtížnou, ale i stále aktuálnější. Bylo provedeno stručné zmapování základních principů, na nichž je MJS založena, opět s důrazem na její vývoj a zapojení justičních orgánů do MJS. Byl proveden popis úlohy státního zástupce jako justičního orgánu v rámci MJS, způsobu styku s dalšími justičními nebo např. ústředními orgány cizích zemí, zmíněny jsou i formální záležitosti zpracování

¹⁴⁴ viz. blíže . ZOUBKOVÁ, M. *Právní vědomí*. In: ZOUBEK, A. a Z. PROCHÁZKA a kol. *Aktuální otázky bezpečnosti, kriminality a prevence kriminality v 21. století*. Plzeň: Vydavatelství servis, 2012. s. 47 – 53. ISBN 978-80-86843-41-4

písemností, problematika ochrany osobních údajů nebo překladů. Pojednáno bylo o POP, jsou zmíněny některé obecné povinnosti státních zástupců v MJS.

Z forem MJS ve věcech trestních jsou prezentovány podrobněji vydávací řízení a předání osob na základě EZR, a to včetně podrobnějšího popisu činností státního zástupce, jejich poslušnosti, příslušnosti a dvou příkladů z praxe pro demonstraci průběhu, ale také náročnosti celého procesu pro justiční orgány.

Dle názoru autorky byly cíle stanovené v úvodu práce splněny, jak jsou v závěru následně podrobně prezentovány. Do příloh bylo vloženo znění hlavy osmé francouzské ústavy a přehled prokuratur v rámci EU.

Resumé

Diplomová práce na téma Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním a v rámci mezinárodní justiční spolupráce je rozdělena na šest částí včetně úvodu a závěru. Kapitola první zabývající se historickým vývojem veřejné žaloby od roku 1950 do současnosti je po velmi stručném nástinu období před rokem 1950 v úvodu kapitoly dále členěna na tři podkapitoly, a sice Prokuratura v období socialismu, Prokuratura v období od 1989 do 1994 a Státní zastupitelství od roku 1994 do současnosti. V podkapitolách jsou chronologicky řazeny významné změny právního rámce, které jsou v souvislostech komentovány.

Kapitola druhá, která je věnována ústavnímu postavení veřejné žaloby, soustavě státních zastupitelství a nezávislosti a nestrannosti je po krátkém úvodu celé kapitoly dále členěna na čtyři podkapitoly, kterými jsou Ústavní postavení veřejné žaloby v České republice, Ústavní postavení veřejné žaloby ve Francii, Soustava státních zastupitelství v České republice a Nezávislost a nestrannost státních zastupitelství, dílčí závěr. V první podkapitole jsou obsaženy úvahy nad ústavním začleněním veřejné žaloby v hlavě třetí Ústavy České republiky do moci výkonné, důležitou součástí jsou také prezentované názory vědeckých autorit. V podkapitole druhé je charakterizováno ústavní zakotvení veřejné žaloby v Ústavě Republiky Francie, a to včetně znění podstatných článků platného znění a jejich překladu, nastíněny jsou také některé významné aspekty úpravy veřejné žaloby ve Francii v zákoně o organizaci justice a v trestním řádu. Podkapitola třetí se zabývá soustavou státních zastupitelství v České republice v kontextu se zákonem a jednacím řádem, na ni navazuje podkapitola čtvrtá, jež je věnována úvahám o nezávislosti a nestrannosti státních zástupců, prezentovány jsou opět názory autorů a s problematikou související nálezy a usnesení Ústavního soudu České republiky a rozsudek Nejvyššího soudu České republiky. V dílčím závěru jsou pak shrnuty poznatky uvedené v celé třetí kapitole a provedeno stručné srovnání ústavního postavení veřejné žaloby v České republice a ve Francii a jeho vliv na určení, o jaký orgán se ve skutečnosti jedná.

Kapitola třetí o postavení státního zástupce v přípravném řízení trestním je po svém stručném úvodu pojednávajícím o stadiích trestního řízení, právním rámci, proměnlivém postavení státního zástupce v průběhu celého trestního řízení i státního zástupce jako pána řízení přípravného a některých jeho zvláštních úkolech, rozčleněna na čtyři podkapitoly, a sice Dozorová činnost státního

zástupce, Rozhodovací činnost státního zástupce, Oprávnění státního zástupce podávat návrhy a Další oprávnění a povinnosti státního zástupce, dílčí závěr. První podkapitola charakterizuje dozor státního zástupce nad přípravným řízením trestním, rozebírá ustanovení trestního řádu, na nichž je dozorová činnost zejména postavena, obsahuje stručný popis samotného postupu v praxi a v neposlední řadě se věnuje propojení informačního systému Policie České republiky Elektronické trestní řízení se státními zastupitelství a možný přínos i problémy s tím spojené. V podkapitole druhé je popsána rozhodovací činnost státních zástupců zejména ve vztahu k rozhodnutím policejního orgánu, jejich náležitostem, obsahem je charakteristika nálezu Ústavního soudu České republiky k povinnosti státního zástupce svá rozhodnutí řádně odůvodnit a případu, k němuž se vztahuje. V podkapitole třetí je rozbor některých návrhových oprávnění státního zástupce, obsahuje také dovětky o postupu v praxi. V podkapitole čtvrté jsou obsažena vybraná další oprávnění a povinnosti státního zástupce v přípravném řízení trestním a v dílčím závěru je následně provedeno zhodnocení poznatků v kapitole obsažených, včetně úvahy nad přínosem zpřístupnění informačního systému Elektronické trestní řízení pro státní zastupitelství a také výkonu dozoru státními zástupci s přihlédnutím k personálnímu obsazení státních zastupitelství.

Kapitola čtvrtá Mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních a úloha státního zástupce v úvodu samotné kapitoly pojednává velmi stručně o vývoji mezinárodní justiční spolupráce, jejím vztahu k suverenitě, podobách mezinárodní justiční spolupráce podle subjektů dotčených zemí, které ji prakticky realizují, o nástinu historického vývoje mezinárodní justiční spolupráce v Evropě, o jejích současných formách a zásadách obsažených v relativně nové právní úpravě. Následují podkapitoly charakterizující úlohu státního zástupce v mezinárodní justiční spolupráci, rozebrána jsou stručně ustanovení zákona a obsažena je kazuistika.

V závěru je provedeno celkové zhodnocení práce ve vztahu k úvodu a dále jsou shrnuty poznatky obsažené v celé práci, včetně dílčích závěrů.

Resumé

The diploma thesis on the topic "Public Prosecutor and his Status in Preliminary Penal Proceedings and in International Criminal Cooperation in Criminal Matters" is divided into six chapters, including the Introduction and the Conclusion. Chapter One dealing with the historical development of the public prosecution from 1950 till the present time is, after a very brief outline before 1950, in its introduction subdivided into three subchapters, namely "Prosecution in the Socialistic Period", "Prosecution in the Period from 1989 to 1994", and "Public Prosecution from 1994 to the Present". In the subchapters there are substantial changes in the legal framework arranged in the chronological order; the changes are commented on in the context.

After a brief introduction of the whole chapter, Chapter Two which is focused on the constitutional status of the public prosecution, the system of the prosecuting attorney's offices, and independence and impartiality is subdivided into four subchapters as follows: "The Constitutional Status of the Public Prosecution in the Czech Republic", "The Constitutional Status of the Public Prosecution in France", "A System of Prosecuting Attorney's Offices in the Czech Republic", and "Independence and Impartiality of the Prosecuting Attorney's Offices", a partial conclusion. In the Subchapter One there are contained deliberations about the constitutional integration of the public prosecution in Title Three of the Constitution of the Czech Republic into the executive branch; the presented opinions of scientific experts form an important part. In Subchapter Two there is the description of the constitutional incorporation of the public prosecution in the Constitution of the French Republic, including the wording of the substantial articles of the full text version and their translations; there also are outlined some important aspects of the legislation of the public prosecution in France in the act regulating the justice organization and in the code of criminal procedure. Subchapter Three deals with the system of the prosecuting attorney's offices in the Czech Republic in context with the law and the rules of procedure. Subchapter Four is a follow-up to the third one and contains deliberations about independence and impartiality of the prosecuting attorneys; there are presented opinions of authors and the judgments and resolutions of the Constitutional Court and the judgment of the Supreme Court of the Czech Republic related to the issue. In the partial conclusion there is summarized the knowledge given in the whole

Chapter Three; there also is a brief comparison of the constitutional status of the public prosecution in the Czech Republic and in France and its influence on determination of what authority it in fact is.

After its brief introduction dealing with the stages of criminal proceedings, the legal framework, a changeable position of a prosecuting attorney in the course of the entire criminal proceedings as well as a prosecuting attorney as a master of the pre-trial proceedings and some his special tasks Chapter Three about the position of the prosecuting attorney in criminal pre-trial proceedings is subdivided into four subchapters: "Supervisory Activity of a Prosecuting Attorney", "Decision-Making Activity of a Prosecuting Attorney", "Authority of a Prosecuting Attorney to File Motions", and "Other Authorities and Duties of a Prosecuting Attorney", a partial conclusion. Subchapter One describes the supervision of the prosecuting attorney over criminal pre-trial proceedings, analyzes the provisions of the Code of Criminal Procedure on which the supervisory activity is particularly based, contains a brief description of the actual procedure in practice and last but not least it deals with the interconnection of the information system of the Police of the Czech Republic "the Electronic Criminal Proceedings" with the prosecuting attorney's offices and a possible contribution as well as problems arising there from. Subchapter Two describes the decision-making activity of the prosecuting attorneys in relation to decisions of a police body, their particulars; the content is the description of the judgment of the Constitutional Court of the Czech Republic concerning the duty of the prosecuting attorney to give proper reasons for his decisions and the case it relates to. Subchapter Three contains an analysis of some authorities of the prosecuting attorney to file motions; it also contains addenda about the procedure in practice. Subchapter Four contains other selected authorities and duties of the prosecuting attorney in the criminal pre-trial proceedings. The partial conclusion gives evaluation of the knowledge contained in the chapter, including the deliberation about the contribution of making the information system "the Electronic Criminal Proceedings" accessible to the prosecuting attorney's offices and also exercising the supervision by the prosecuting attorneys taking into account the personal constitution of the prosecuting attorney's offices.

In its introduction Chapter Four "International Judicial Cooperation in Criminal Matters and a Role of a Prosecuting Attorney" deals very briefly with the development of the international judicial cooperation and its relation to

sovereignty, forms of the international judicial cooperation according to the entities of the countries concerned that in fact execute it, an outline of the historical development of the international judicial cooperation in Europe, its current forms and principles contained in the quite new legislation. Then, the chapters describing the role of the prosecuting attorney in the international judicial cooperation follow; there is a brief analysis of the provisions of the law as well as casuistry.

In the conclusion there is the overall evaluation of the thesis in relation to the introduction. There also is a summary of knowledge contained in the entire thesis, including the partial conclusions.

Seznam použitých pramenů a literatury

- FENYK, J. *Veřejná žaloba, díl první – historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 215 s. ISBN neuv.
- FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, Praha: ASPI Publishing, 2003. 520 s. ISBN 80-86395-80-4.
- FENYK, J., D. CÍSAŘOVÁ, T. GRIVNA a kol. *Trestní právo procesní*, 6. vyd. Praha: WoltersKluwerr, a.s., 2015. 927 s. ISBN 978-80-7478-750-8.
- FENYK, J. a S. KLOUČKOVÁ. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2 aktualizovaná a doplněná vydání Praha: Linde, a.s. 2005. 1019 s. ISBN 80-7201-527-3.
- GERLOCH, A., J. HŘEBEJK, J., V. ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2013. 516 s. ISBN 978-80-7380-423-7.
- JIRÁSEK, J. a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, 2013. 368 s. ISBN 978-80-87576-57-1.
- KLÍMA, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 901 s. ISBN 978-80-7380-140-3.
- KOUDELKA, Z. Změny postavení státního zastupitelství, *Bulletin advokacie*, 2010, č. 9.
- KUKLÍK, J. a kol. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. 426 s. ISBN 978-80-87284-17-9.
- LATA, J. a J. PAVLÍK. *Přehled judikatury ve věcech státního zastupitelství a státních zástupců*. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2015. 412 s. ISBN 978-80-7478-779-9.
- MUSIL, J., V. KRATOCHVÍL, P. ŠÁMAL et al. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C.H. Beck, 2007. 1162 s. ISBN 978-80-7179-572-8.
- NOVOTNÁ, J. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním*. 3. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2015, 369 s. ISBN 978-80-7400-568-8.
- SCHELLE, K. *Vývoj veřejné žaloby do roku 1989*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. 48 s. ISBN 98-80-7418-170-2.

ZOUBEK, A. a Z. PROCHÁZKA a kol. *Aktuální otázky bezpečnosti, kriminality a prevence kriminality v 21. století*. Plzeň: Vydavatelský servis, 2012. 56 s. ISBN 978-80-86843-41-4.

Cizojazyčné prameny:

BYSTRÍK, ŠRÁMEL: *Systém veřejnej žaloby ve Francúzsku*. Trestní právo. 2012, č. 9. s. 30. ISSN 1211-2860.

LARIŠOVÁ, M. a J. P. FOURTIER. *Français juridique, 1ère partie*. Praha: Karolinum, 1994. 163 s. ISBN 80-7066-982-9.

Legifrance. *Code de procédure pénale, Version consolidée au 23 janv. 2016*.

[online]. © 2016 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154>.

L'Assemblée nationale. *Constitution de la République française, Constitution du 4 octobre 1958 (Version mise à jour en janvier 2015)*. [online]. © 2015 [cit. 2015-09-11]. Dostupné z:

<http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>.

Další prameny:

KOCOUREK, J. a J. ZÁRUBA. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-761-8. [online].

© 2015 [cit. 10.12.2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqgrpxi6tlgmya&tocid=nnptembqgrpxi6tlgmya>

ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2221 ISBN 978-80-7400-465-0 [online]. © 2016 [cit. 2016-1-15]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>

Nález Ústavního soudu č. 232/2011 Sb. [online]. © 2016 [cit. 2016-1-20]. Dostupné z

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqeyv6mrtgixhg2zxmewta>

Právní prostor.

Státní zastupitelství II. – Prokuratury v Evropě a USA (napsal doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D.) [online]. © 2015 [cit. 2015-09-11]. Dostupné z:

[http://www.pravniprostor.cz/clanky/statnizastupitelstviII-prokuratury v Evrope a USA.](http://www.pravniprostor.cz/clanky/statnizastupitelstviII-prokuratury-v-Evrope-a-USA)

Nejvyšší státní zastupitelství, Mezinárodní spolupráce, Prokury EU [online].

©2016 [cit. 2016-03-15] Dostupné z:

[http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/301.](http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/301)

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

FENYK, J. In: ZOUBKOVÁ, M. *Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním, bakalářská práce*, s. 37. Brno: 2010.

KLÍMA, K. In: ZOUBKOVÁ, M. *Státní zástupce a jeho postavení v přípravném řízení trestním, bakalářská práce*, s. 23-24. Brno:2010.

Seznam zkratk

ZSZ	Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
ZMJS	Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
JŘSZ	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů
POP	Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.
IS ETŘ	Informační systém Elektronické trestní řízení.
MJS	mezinárodní justiční spolupráce
MS	mezinárodní smlouva
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství České republiky
pošta	provozovatel poštovních služeb

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Prokuratry EU

Příloha č. 2: Ústava Republiky Francie –hlava osmá, Moc soudní

Příloha č. 1: Prokuraty EU

Belgie

Adresa:

Parquet fédéral

Rue des Quatre-Bras, 19

B-1000 Bruxelles

Tel: (+32) 2-557 77 11

Fax: (+32) 2-557 77 90

E-mail: parquet.federal@just.fgov.be

Bulharsko

Adresa:

The Supreme Prosecutor's Office

1040 Sofia, Vitosha Nr. 2

Bulgaria

Tel: (+359) 9 219 209

Fax: (+359) 9 815 832

E-mail: n.markov@prb.bg

Česká republika

Adresa:

Nejvyšší státní zastupitelství

Jezuitská 4

660 55 Brno

Tel: +420 542 512 111

Fax : +420 542 512 227

E-Mail: podatelna@nsz.brn.justice.cz

Dánsko

Adresa:

Director of Public Prosecutions

Frederiksholms Kanal 16

1220 Copenhagen K

Denmark

Tel: (+45) 33 12 72 00
Fax: (+45) 33 43 67 10
E-mail: hripsadvokaten@ankl.dk
webové stránky naleznete zde

Estonsko

Adresa:
The Prosecutor's Office
13. March 05 Kirsi Lattu
Wismari 7
15188 Tallinn
Tel: (+372) 6 139 400
Fax: (+372) 6 139 402
E-mail: info@prokuratuur.ee

Finsko

Adresa:
The Prosecutor's Office
P.O. Box 333
FIN-00181 Helsinki
Street address:
Albertinkatu 25 A,
Helsinki, Finland
Tel: (+358) 10 362 0800 (reception)
Fax: (+358) 10 362 0888
E-mail: vksv@om.fi

Francie

Adresa
Cour de cassation
Parquet général
5, quai de l'Horloge
75055 Paris Cedex 01
France
Tel : (+33) 1 44 32 74 58
Fax : (+33) 1 44 32 77 10
E-mail : pg.courdecassation@justice.fr

Irsko

Adresa:
Office of the Director of Public Prosecutions
Infirmary Road
Dublin 7
Ireland

Tel: (+353) 1 858 8500
Fax: (+353) 1 6427406
DX:34 Dublin
e-mail: dpp@dppireland.ie

Itálie

Adresa:
Procura Della Repubblica
Via Freguglia n. 1
20122 Milano
Italia
Tel: (+39) 02/ 54 331-5436
Fax: (+39) 02/ 54 57 068
E-mail: procura.milano@giustizia.it

Kypr

Adresa:
Office of the Attorney General
1, Apelli Street
1403 Nicosia
Cyprus
Tel: +357 22 88 92 49
Fax: +357 22 88 92 30
E-mail: pkomodromos@eudep.law.gov.cy

Litva

Adresa:
The Prosecutor General's Office Of The Republic Of Lithuania
Rinktinės str. 5A
LT – 015 15 Vilnius
Tel. +370 5 266 2305
Fax +370 5 266 2317
E-mail: generaline.prokuratūra@prokuratūros.lt

Lotyšsko

Adresa:
Latvijas Republikas prokuratūra
Kalpaka bulvaris 6, Rīga, LV-1801
Tel.: (+371) 7044400
Fax: (+371) 7044449
E-mail: Gen@lrp.gov.lv

Lucembursko

Adresa:
Parque Général du Luxembourg

Cité judiciaire D'Eich 12
Bâtiment CR
L-2080 Luxembourg
Tel: (+352) 47 59 81
Fax: (+352) 47 05 50
E-mail: parquet.general@justice.etat.lu

Mad'arsko

Adresa:
The Prosecutor's Office
Markó utca 16.
1055-Budapest
Hungary
Tel: (+36 1) 354 5541
Fax: (+36 1) 269 2662
E-mail: info@mku.hu

Malta

Adresa:
Attorney General Agency
The Palace
VLT 1115 – Valletta
Malta
Tel: (+356) 21 225 841
Fax: (+356) 21 240 738
E-mail: ag@gov.mt

Nizozemí

Adresa:
National Public Prosecutor's Office
Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Postbus 20305
2500 EH Den Haag
Tel.: 070 – 3399600

Polsko

Adresa:
Prokuratura Generalna
ul. Barska 28/30
02-315 Warszawa
Poland
Tel. (48) 22 318-94-00
Fax. (48) 22 318-98-31
E-mail: pk.skargi@ms.gov.pl

Portugalsko

Adresa:
Procuradoria-General da República
Rua da Escola Politécnica 140
1269-103 Lisboa
Portugal
Tel.: (+351) 21 392 19 00
Fax: (+351) 21 397 52 55
E-mail: mailpgr@pgr.pt

Rakousko

Adresa:
Generalprokuratur
Schmerlingplatz 11
A-1016 Wien
Österreich
Tel: (+43) 1 52152 3679
Fax: (+43) 1 52152 3313

Řecko

Adresa:
Prosecutor' s Office at the Supreme Court
Alexandras avenue 121
115 22 Athens
Greece

Rumunsko

Adresa:
La Parchetul de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie
Bucuresti, Bd. Libertatii nr. 12-14, sector 5
Tel: (+40) 319 38 56/2318 nebo 2319, 319 38 33/2318 nebo 2319
Fax: (+40) 311 89 32
E-mail: presa@mpublic.ro

Slovenská republika

Adresa:
Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
Štúrova 2
812 85 Bratislava
Tel: (+421) (2)595 32 505
Fax: (+421) (2)529 22 308
E-mail: generalna.prokuratura@genpro.gov.sk

Slovinsko

Adresa:

The Supreme Prosecutor's Office
Dunajska cesta 22
1511 - Ljubljana
Tel: (+386) (0)1 434 19 00
Fax: (+386) (0)1 434 19 36
E-mail: dtrs@dt-rs.si

Španělsko

Adresa:
Fiscalía General Del Estado
Fortuny, 4. 28071 Madrid
Spain
Tel: (+34) 913102340
Fax: (+34) 913190712

Spolková republika Německo

Adresa:
Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof
Brauereistraße 30
76137 Karlsruhe
Bundesrepublik Deutschland
Tel: (+49) (0721) 81 91 0
Fax: (+49) (0721) 81 91 59 0
E-mail: poststelle@generalbundesanwalt.de

Švédsko

Adresa:
Office of the Prosecutor-General
Östermalmsgatan 87
P.O. Box 5553
S-11485 Stockholm
Sweden
Tel: (+46) 8 453 66 00
Fax: (+46) 8 453 66 99
E-mail: registrator@aklagare.se

Velká Británie

THE CROWN PROSECUTION SERVICE
Rose Court
2 Southwark Bridge
London
SE1 9HS
Tel: 020 3357 0000
E-mail: enquiries@cps.gsi.gov.uk

Attorney General's Office

20 Victoria Street

London

SW1H 0NF

Tel: 020 7271 2492

Fax: 020 7271 2429

E-mail: correspondenceunit@attorneygeneral.gsi.gov.uk¹⁴⁵

¹⁴⁵ Nejvyšší státní zastupitelství, Mezinárodní spolupráce, *Prokury EU* [online]. ©2016 [cit. 2016-03-15] Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/301>.

Příloha č. 2

Constitution de la République française TITRE VIII DE L'AUTORITÉ JUDICIAIRE

Article 64

Le Président de la République est garant de l'indépendance de l'autorité judiciaire.

Il est assisté par le Conseil supérieur de la magistrature.

Une loi organique porte statut des magistrats.

Les magistrats du siège sont inamovibles.

Article 65

Le Conseil supérieur de la magistrature comprend une formation compétente à l'égard des magistrats du siège et une formation compétente à l'égard des magistrats du parquet. La formation compétente à l'égard des magistrats du siège est présidée par le premier président de la Cour de cassation. Elle comprend, en outre, cinq magistrats du siège et un magistrat du parquet, un conseiller d'État désigné par le Conseil d'État, un avocat ainsi que six personnalités qualifiées qui n'appartiennent ni au Parlement, ni à l'ordre judiciaire, ni à l'ordre administratif. Le Président de la République, le Président de l'Assemblée nationale et le Président du Sénat désignent chacun deux personnalités qualifiées. La procédure prévue au dernier alinéa de l'article 13 est applicable aux nominations des personnalités qualifiées. Les nominations effectuées par le président de chaque assemblée du Parlement sont soumises au seul avis de la commission permanente compétente de l'assemblée intéressée.

La formation compétente à l'égard des magistrats du parquet est présidée par le procureur général près la Cour de cassation. Elle comprend, en outre, cinq magistrats du parquet et un magistrat du siège, ainsi que le conseiller d'État, l'avocat et les six personnalités qualifiées mentionnés au deuxième alinéa.

La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du siège fait des propositions pour les nominations des magistrats du siège à la Cour de cassation, pour celles de premier président de cour d'appel et

pour celles de président de tribunal de grande instance. Les autres magistrats du siège sont nommés sur son avis conforme.

La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du parquet donne son avis sur les nominations qui concernent les magistrats du parquet.

La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du siège statue comme conseil de discipline des magistrats du siège. Elle comprend alors, outre les membres visés au deuxième alinéa, le magistrat du siège appartenant à la formation compétente à l'égard des magistrats du parquet.

La formation du Conseil supérieur de la magistrature compétente à l'égard des magistrats du parquet donne son avis sur les sanctions disciplinaires qui les concernent. Elle comprend alors, outre les membres visés au troisième alinéa, le magistrat du parquet appartenant à la formation compétente à l'égard des magistrats du siège.

Le Conseil supérieur de la magistrature se réunit en formation plénière pour répondre aux demandes d'avis formulées par le Président de la République au titre de l'article 64. Il se prononce, dans la même formation, sur les questions relatives à la déontologie des magistrats ainsi que sur toute question relative au fonctionnement de la justice dont le saisit le ministre de la justice. La formation plénière comprend trois des cinq magistrats du siège mentionnés au deuxième alinéa, trois des cinq magistrats du parquet mentionnés au troisième alinéa, ainsi que le conseiller d'État, l'avocat et les six personnalités qualifiées mentionnés au deuxième alinéa. Elle est présidée par le premier président de la Cour de cassation, que peut suppléer le procureur général près cette cour.

Sauf en matière disciplinaire, le ministre de la justice peut participer aux séances des formations du Conseil supérieur de la magistrature.

Le Conseil supérieur de la magistrature peut être saisi par un justiciable dans les conditions fixées par une loi organique.

La loi organique détermine les conditions d'application du présent article.

Article 66

Nul ne peut être arbitrairement détenu.

L'autorité judiciaire, gardienne de la liberté individuelle, assure le respect de ce principe dans les conditions prévues par la loi.

Article 66-1

Nul ne peut être condamné à la peine de mort.